

DOKUMENT IAF

IAF MD 6:2014

**Závazný dokument IAF pro Aplikaci ISO 14065:2013
2. vydání**

Překlad ČIA - květen 2014

ČESKÝ INSTITUT PRO AKREDITACI
obecně prospěšná společnost

Tento dokument je českou verzí dokumentu IAF MD 6:2014 z 23.března 2014. Překlad byl zajištěn Českým institutem pro akreditaci.

International Accreditation Forum, Inc., IAF se zabývá programy akreditace orgánů, které poskytují služby posuzování shody. Akreditace usnadňuje obchodování a redukuje poptávku po vícenásobné certifikaci.

Akreditace snižuje riziko pro podnik a jeho zákazníky tím, že je ujišťuje, že akreditované orgány posuzování shody (*Conformity Assessment Bodies - CAB*) jsou způsobilé provádět svoji práci v rozsahu své akreditace. Požaduje se, aby akreditační orgány (*Accreditation Bodies - AB*), které jsou členy IAF, a jimi akreditované orgány posuzování shody, byly v souladu s příslušnými mezinárodními normami a závaznými dokumenty IAF z důvodu shodné aplikace těchto norem.

Akreditační orgány – členové Multilaterální dohody IAF o vzájemném uznávání (*Multilateral Recognition Arrangement - MLA*) provádějí pravidelná vzájemná hodnocení s cílem ujistit se o rovnocennosti svých akreditačních programů. Struktura a rozsah IAF MLA je detailně popsána v IAF PR 4 – Struktura IAF MLA a Schválené normativní dokumenty.

Multilaterální dohoda IAF o vzájemném uznávání je strukturována do pěti úrovní: První úroveň stanovuje závazná kritéria pro všechny akreditační orgány dle ISO/IEC 17011. Kombinace činností druhé a příslušných normativních dokumentů z úrovně třetí je označována jako rámcová MLA. Kombinace příslušných normativních dokumentů z úrovně čtvrté (jsou-li aplikovatelné) a páté je označován jako specifický rozsah MLA.

- Rámcová MLA obsahuje činnosti jako např. certifikace produktů a k nim se vztahující závazné dokumenty např. ISO/IEC 17065. Jednotlivé akreditované orgány posuzování shody jsou při provádění činností posuzování shody považovány za stejně spolehlivé.
- MLA pro akreditaci orgánů posuzování shody, která v rozsahu akreditace zahrnuje rovněž specifickou normu např. ISO 9001 a schémata posuzování shody, jsou-li aplikovatelné, např. ISO TS 22003. Jednotlivé akreditované orgány posuzování shody jsou při provádění činností posuzování shody považovány za rovnocenné.

MLA IAF poskytuje důvěru, potřebnou pro to, aby trh certifikací akceptoval. Pokud certifikační orgán akreditovaný akreditačním orgánem, který je signatářem IAF MLA, vydá certifikát v rámci rozsahu IAF MLA, pak tento certifikát může být uznáván po celém světě, což usnadňuje mezinárodní obchod.

Vydání č. 2

Vypracoval: Technický výbor IAF

Schválili: členové IAF Datum schválení: 13. listopad 2013

Datum vydání: 23. březen 2014 Datum aplikace: 23. březen 2015

Jméno pro dotazy: Elva Nilsen, tajemník IAF

Telefon: +1 613 454-8159;

Email: secretary@iaf.nu

Úvod k závazným dokumentům IAF

Termín „musí“ je v tomto dokumentu užíván v těch ustanoveních, která jsou, ve vztahu k požadavkům příslušné normy, závazná. Termín „má“ se v tomto dokumentu používá pro označení uznávaného způsobu splnění požadavků normy. Orgán posuzování shody může tyto požadavky plnit ekvivalentním způsobem, za předpokladu, že je schopen to akreditačnímu orgánu prokázat.

OBSAH

0.	ÚVOD	6
1.	PŘEDMĚT NORMY	7
2.	NORMATIVNÍ ODKAZY	7
3.	TERMÍNY A DEFINICE	8
3.1.	<i>Definice</i>	8
3.2.	<i>Termíny používané v tomto dokumentu</i>	8
4.	PRINCIPY	9
4.1.	<i>Všeobecně</i>	9
4.2.	<i>Nestrannost</i>	9
4.3.	<i>Odborná způsobilost</i>	9
4.4.	<i>Přístup k rozhodování založený na faktech</i>	9
4.5.	<i>Otevřenost</i>	9
4.6.	<i>Důvěrnost</i>	9
5.	VŠEOBECNÉ POŽADAVKY	9
5.1.	<i>Právní postavení</i>	9
5.2.	<i>Právní a smluvní záležitosti</i>	9
5.3.	<i>Řízení a osobní angažovanost a aktivita vedení</i>	10
5.4.	<i>Nestrannost</i>	10
5.5.	<i>Odpovědnost a financování</i>	10
6.	ODBORNÁ ZPŮSOBILOST	10
6.1.	<i>Vedení a pracovníci</i>	10
6.2.	<i>Odborné způsobilosti pracovníků</i>	11
6.3.	<i>Řízení pracovníků</i>	11
6.4.	<i>Použití smluvních validátorů nebo ověřovatelů</i>	11
6.5.	<i>Záznamy o pracovnících</i>	11
6.6.	<i>Externí zajištění vlastních specifických činností (Outsourcing)</i>	11
7.	KOMUNIKACE A ZÁZNAMY	12
7.1.	<i>Informace poskytované klientovi nebo odpovědné straně</i>	12
7.2.	<i>Komunikace odpovědností klientovi nebo odpovědné straně</i>	12
7.3.	<i>Důvěrnost</i>	12
7.4.	<i>Veřejně přístupné informace</i>	12
7.5.	<i>Záznamy</i>	12
8.	VALIDAČNÍ NEBO OVĚŘOVACÍ PROCES	12
8.1.	<i>Všeobecně</i>	12
8.2.	<i>Před uzavřením smlouvy</i>	12
8.2.1.	<i>Nestrannost</i>	12
8.2.2.	<i>Odborná způsobilost</i>	12
8.2.3.	<i>Smlouva</i>	12
8.2.4.	<i>Jmenování vedoucího týmu</i>	14
8.3.	<i>Přípravné kroky</i>	14
8.3.1.	<i>Výběr validačního nebo ověřovacího týmu</i>	14
8.3.2.	<i>Komunikace mezi klientem a odpovědnou stranou</i>	14
8.3.3.	<i>Plánování</i>	14
8.4.	<i>Validace nebo ověřování</i>	16
8.5.	<i>Přezkoumání a vydání oznámení o validaci nebo ověření</i>	18

8.6.	<i>Záznamy</i>	19
8.7.	<i>Fakta zjištěná po vydání oznámení o validaci nebo ověření</i>	19
9.	ODVOLÁNÍ	20
10.	STÍŽNOSTI	20
11.	SPECIÁLNÍ VALIDACE NEBO OVĚŘOVÁNÍ	20
12.	SYSTÉM MANAGEMENTU	20
	BIBLIOGRAFIE	21
	PŘÍLOHA A – KRITÉRIA ODBORNÉ ZPŮSOBILOSTI TÝKAJÍCÍ SE VALIDACE A OVĚŘOVÁNÍ PROJEKTŮ NEBO ORGANIZACÍ (ZÁVAZNÁ PŘÍLOHA) ²²	
	PŘÍLOHA B – KONCEPCE PLÁNOVÁNÍ V PŘÍPADECH, KDY VÝROK O SKLENÍKOVÝCH PLYNECH SE VZTAHUJE KE SKUPINĚ PROJEKTŮ NEBO SE VÝROK O SKLENÍKOVÝCH PLYNECH SE TÝKÁ NĚKOLIKA ZAŘÍZENÍ ZAHRNUTÝCH DO GHG INVENTURY ORGANIZACE (INFORMATIVNÍ PŘÍLOHA)	30
	PŘÍLOHA C – POMOC SOUVISEJÍCÍ S VALIDACÍ NEBO OVĚŘOVÁNÍM VÝROKU O SKLENÍKOVÝCH PLYNECH S ODKAZEM NA ISO 14064-3 (INFORMATIVNÍ PŘÍLOHA)	32
	Oddíl 1 - Pomoc související s validací výroku o skleníkových plynech dle plánu GHG projektu	33
	Oddíl 2 - Pomoc související s ověřením výroku o skleníkových plynech GHG projektu nebo organizace	37

ZÁVAZNÝ DOKUMENT PRO APLIKACI ISO 14065:2013

0. ÚVOD

0.1. ISO 14065:2013 je mezinárodní norma, která stanovuje požadavky na orgány, které provádějí validaci nebo ověřování emisí skleníkových plynů (GHG) s použitím ISO 14064-3 nebo jiných relevantních norem nebo specifikací. ISO 14065 poskytuje správcům programů na GHG, regulačním a akreditačním orgánům základ pro posouzení a uznání kompetentnosti validačních a ověřovacích orgánů (V/OO).

Na zprávy vydané akreditovanými V/OO se spoléhá v celé řadě oblastí, zejména v „programech obchodování s emisemi“ a to jak na regulovaných, tak i na volných trzích. Hodnota, přiřazená jedné tuně CO₂ za účelem obchodování s komoditami nebo za účelem jiných budoucích akcí zainteresovaných stran je založena na důvěře v ověřené údaje o emisích a teda v V/OO, který práci vykonal a vypracoval výrok o GHG.

ISO 14065 zatím není zařazena mezi rámcové dokumenty IAF MLA, ale pokud mají být V/OO akreditovány na celém světě harmonizovaným způsobem v souladu s ISO 14065, jsou potřeba dodatečné pokyny pro aplikaci za účelem omezení odchylek při interpretaci normy. Členům IAF tento závazný dokument poskytuje dodatečné pokyny pro aplikaci, aby byla umožněna harmonizace při posuzování souladu V/OO s ISO 14065 a souvisejícími normami. Toto je důležitý krok směrem k multilaterálnímu uznávání akreditace.

Proto bude tento dokument uvedený jako referenční v budoucí IAF MLA a bude považovaný za závazný pro konzistentní aplikaci ISO 14065. Členové IAF MLA a žadatelé o členství v této Dohodě se podrobí vzájemnému posouzení implementace ISO 14065. Očekává se, že tento závazný dokument bude přijatý akreditačními orgány jako součást jejich všeobecných pravidel akreditace.

Je zamýšleno, aby tento dokument byl užitečný také pro V/OO a pro ty, jejichž rozhodnutí je řízeno oznámením o validaci nebo ověření V/OO. Validace je proces, při němž validační orgán posuzuje shodu podle definovaných validačních kritérií projektového plánu daného projektu na skleníkové plyny (tento proces se proto zabývá posouzením potenciálních výsledků v budoucnosti). Ověření je proces, kde ověřovací orgán posuzuje shodu výroku o skleníkových plynech organizace nebo projektu podle definovaných kritérií pro ověření (tento proces se vztahuje k posouzení historických výsledků). Ve skutečnosti pro ISO 14064-1 a ISO 14064-2 bude posuzování pokrývat jak posouzení shody s normou a toho, zda je výrok o skleníkových plynech spolehlivý a správně založený na a odsouhlasené úrovni jistoty, závažnosti chyb, kritériích, cílech a rozsahu. V oblasti obchodování s emisemi je nutné, aby si V/OO byl vědom následků dvojitého započítání a dvojitě registrace povolenek při vydávání výroku o skleníkových plynech z validace nebo ověřování.

Proces posuzování při validaci nebo ověřování je jedinečný při posuzování každého klienta a mění se z roku na rok. Příloha A normy ISO 14064-3 poskytuje vysvětlení požadavků procesu validace a ověřování.

0.2. Tento dokument neobsahuje text ISO 14065 ani ISO 14064-3, pokud se na něj odkazuje. Dodržuje názvy článků z ISO 14065.

Normativním odkazem v ISO 14065 je ISO 14064-3. Aby se usnadnilo chápání a čtení těchto dvou normativních standardů, Článek 8 a také Příloha C tohoto závazného dokumentu propojuje příslušné názvy článků z ISO 14065 s příslušnými názvy článků z ISO 14064-3.

Názvy článků z ISO 14064-3 jsou v textu modře vyznačeny a předchází jim odkaz na ISO 14064-3. Proces validace a ověřování je odlišný od auditování systémů managementu, jakož je i odlišné zaměření u validace a ověřování. Příloha C byla vytvořena proto, aby poskytla informace a pokyny vztahující se k těmto procesům. V příloze C byly použity názvy článků z ISO 14064-3, čím se umožnilo porozumění toho, jak jsou propojeny pokyny pro aplikaci s normativními odkazy. Stejně tak i v tomto případě jsou uvedeny všechny názvy článků a to i těch, kde nebylo potřeba definovat pokyny pro aplikaci.

***Poznámka** - Text v tomto dokumentu by neměl být chápán jako interpretace ISO 14065 nebo ISO 14064-3.*

0.3. Kde je k dispozici, je pokyn pro aplikaci označen písmenem „A“.

1. ROZSAH

A.1.1. Tento závazný dokument je možno aplikovat na validační nebo ověřovací orgány (V/OO) pro následující validační nebo ověřovací kritéria

- ISO 14064-1 nebo ISO 14064-2; nebo
- Regulovaný program GHG, který je veřejně dostupný a který byl vyvinut pomocí formálního zapojení zainteresovaných stran; nebo
- Veřejně dostupné programy GHG (např. GHG protokol World Resources Institute and World Business Council for Sustainable Development [WRI/WBCSD], a které byly vyvinuty pomocí formálního zapojení zainteresovaných stran;
- Neveřejný průmyslový nebo sektorový protokol, v tomto případě kritéria validace nebo ověřování navíc zahrnují ISO 14064-1 nebo ISO 14064-2 v závislosti na tom, zda se protokol vztahuje na výrok o skleníkových plynech pro organizace nebo projektu. Výsledné oznámení o validaci nebo ověření musí jasně uvádět, zda je neveřejný průmyslový nebo sektorový protokol ve shodě s ISO 14064-1 nebo ISO 14064-2 a pokud protokol není ve shodě, musí uvést, v čem jsou rozdíly.

A.1.2. Validovaný nebo ověřený výrok o skleníkových plynech může obsahovat oznámení o emisích vytažených na jednotku vyrobeného produktu (produkce emisí nebo snížení emisí) nebo podobný ukazatel. Pokud program umožňuje a pokud si zákazník přeje použít oznámení z výroku o skleníkových plynech a/nebo značku V/OO a/nebo značku programu na GHG pro účely zveřejnění, pak toto oznámení a značky musí jasně uvést původ oznámení včetně datace výroku o skleníkových plynech, zda je oznámení založeno na historických údajích a jakékoli omezení, které s oznámením souvisí a je založeno na údajích a informacích uvedených ve výroku o skleníkových plynech specifické pro produkt a příslušnou značku (viz ISO/IEC 17030).

2. NORMATIVNÍ ODKAZY

ISO 14065:2013 Skleníkové plyny – Požadavky na orgány validující nebo ověřující skleníkové plyny pro použití v akreditaci nebo jiných formách uznávání

ISO 14066:2011 Skleníkové plyny – Požadavky na odbornou způsobilost týmů pro validaci a ověřování skleníkových plynů

ISO 14064-3:2006 Skleníkové plyny – Část 3: Specifikace s návodem pro validaci a ověření výroků o skleníkových plynech

Poznámka – Bibliografie uvádí odkazy na dokumenty uvedené v tomto závazném dokumentu, které nejsou uvedeny mezi normativními odkazy.

3. TERMÍNY A DEFINICE

3.1. Definice

Definice uvedené v ISO 14065 jsou platné pro tento dokument. V tomto dokumentu jsou aplikované tyto dodatečné definice:

A.3.1.1. Skupinový projekt

Několik projektů sdružených do jednoho plánu projektu na GHG, kde se vydává jeden výrok o GHG v daném čase jejich validace a ověření.

(přejato z Voluntary Carbon Standard [VCS] 2007)

A.3.1.2. Nestrannost

skutečná a vnímatelná přítomnost objektivitu

Poznámka 1 - Objektivita znamená, že konflikty zájmů buď neexistují, nebo jsou řešeny tak, aby nepříznivě neovlivňovaly následné činnosti V/OO.

Poznámka 2 - Jiné termíny, které jsou užitečné pro vyjadřování prvku nestrannosti jsou: objektivita, nezávislost, absence konfliktu zájmů, nepodjatost, bez předsudků, neutralita, čestnost, nezáujatost, spravedlivost, oddělení (vyčlenění), vyváženost.

3.2. Termíny používané v tomto dokumentu

Termíny používané v tomto dokumentu pochází ze série norem ISO 14064. Pokud je GHG program přijatelný podle článku A.1.1 a používá jiné definice a termíny, pak tyto musí být použity a musí být vhodně propojeny na termíny používané v tomto dokumentu a jakékoli odchylky musí být pochopeny V/OO.

Poznámka – Pro účely tohoto dokumentu se validace výroku o GHG projektu vztahuje na snížení emisí či zvýšení propadů souvisejících s projektem v budoucnosti. Ověření výroku o GHG projektu se vztahuje na aktuální historické snížení emisí či zvýšení propadů souvisejících s projektem. Výroky o GHG organizací se vztahují na aktuální historické údaje a jedná se o ověřování.

Termíny používané pro zjednodušení textu v tomto dokumentu zahrnují:

A.3.2.1. Strategická analýza – vychází z požadavků článku 4.4.1 ISO 14064-3 a znamená:

„Zhodnocení informací o GHG organizace nebo projektu za účelem zhodnocení:

- povahy, rozsah a složitosti validační nebo ověřovací činnosti, která má být vykonána ve prospěch klienta;
- důvěry v informace a výrok o skleníkových plynech poskytnuté odpovědnou stranou;
- úplnost informací a výroku o skleníkových plynech poskytnuté odpovědnou stranou; a
- způsobilost odpovědné strany k účasti v programu na skleníkové plyny, jestliže je to použitelné.“

A.3.2.2. **Hodnocení rizik** – vychází z požadavků článku 4.4.1 ISO 14064-3 a znamená:

„Posouzení zdrojů a velikosti potenciálních chyb, opominutí a zkreslení vzhledem k dalším validačním nebo ověřovacím činnostem. Skupiny posuzovaných potenciálních chyb, opominutí a zkreslení musí být tyto:

- a) vnitřní riziko vzniku závažné odchylky;
- b) riziko, že kontroly organizace nebo projektu na skleníkové plyny nezabrání závažné odchylce nebo ji neodhalí;
- c) riziko, že validátor nebo ověřovatel nezjistí případnou závažnou odchylku, která nebyla napravena kontrolami organizace nebo projektu na skleníkové plyny.“

***Poznámka 1** – Hodnocení rizik se vztahuje na riziko, že V/OO vyjádří nevhodný závěr a názor. V/OO snižuje riziko prostřednictvím návrhu a realizací procesu validace a/nebo ověřování, který má sloužit k dosažení akceptovatelné míry identifikace závažných odchylek. Riziko při validaci a ověřování by mělo být sníženo na přijatelnou a nízkou úroveň za účelem dosažení přijatelné úrovně jistoty odsouhlasené ve smlouvě.*

***Poznámka 2** – Strategická analýza identifikuje, **na co** se má validační a ověřovací tým zaměřit a hodnocení rizik identifikuje **jak** se podívat na identifikované problémy.*

4. Zásady

4.1. Obecně

4.2. Nestrannost

4.3. Odborná způsobilost

4.4. Přístup k rozhodování založený na faktech

4.5. Otevřenost

4.6. Důvěrnost

5. OBECNÉ POŽADAVKY

5.1. Právní postavení

A.5.1.1. Státní V/OO se považuje za právnickou osobu na základě svého státního statusu.

5.2. Právní a smluvní záležitosti

A.5.2.1. Právně vynutitelná dohoda musí obsahovat politiku pro marketing a používání dalších odkazů na V/OO, které V/OO povoluje používat svým klientům na základě výroku o GHG. Pokud existuje licence na používání validační nebo ověřovací značky nebo specifický textový odkaz, pak nesmí být nejasnosti ohledně používání výroku o GHG, který byl validován nebo ověřen. Politika musí, mimo jiné, zajistit, aby žádná značka (pokud se jedná o značku V/OO na kterou má klient licenci nebo značka GHG programu, pokud je V/OO odpovědný za monitoring dodržování pravidel vztahujících se k používání značky) nebo

pokud je odkaz na V/OO nebyla umístěna na produktu nebo obalu produktu způsobem, který může být interpretován jako certifikace produktu.

A.5.2.2. Právně vynutitelná dohoda musí obsahovat politiku upravující prohlášení převzaté z validovaného nebo ověřeného výroku o GHG, že je V/OO povoluje klientovi používat, viz A.1.2. včetně časového omezení a jazykových mutací. Právně vynutitelné dohody musí také obsahovat požadavky týkající používání značky V/OO, které mohou „podpořit“ oznámení ze strany zákazníka.

***Poznámka** – Aplikované požadavky popsané v článku A.5.2.1., se vztahují v případě použití značky V/OO na produktech také pro A.5.2.2.*

5.3. Řízení a osobní angažovanost a aktivita vedení

A.5.3.1. V/OO musí zajistit, že jím vykonávané procesy validace nebo ověřování jsou vykonávány v souladu s požadavky ISO 14065. Kromě toho, musí V/OO zajistit, že jsou jejich systémy dokumentovány za účelem zabezpečení jednotné aplikace jakýchkoli specifických validačních nebo ověřovacích kritérií, viz A.1.1., které budou chtít nabízet.

A.5.3.2. V/OO musí stanovit proces vývoje pro každé nové validační nebo ověřovací kritérium (viz A.1.1.) v němž chce pracovat. Tento vývojový proces musí poskytovat výstupy vztahující se k následujícímu:

- Identifikace klíčových zainteresovaných subjektů, a jejich očekávání a požadavky, které jsou aplikovatelné na výstupy z aktivit validace nebo ověřování;
- Přezkum a pochopení uplatněných požadavkových kritérií validace nebo ověřování včetně vlastníka kritérií, pokud je to potřebné;
- Zvážení strategických a obchodních rizik V/OO;
- Identifikace požadavků na odbornou způsobilost validátorů nebo ověřovatelů, nezávislých přezkoumavatelů a podpůrného personálu, pokud je to relevantních pro každé validační nebo ověřovací kritérium (viz A.1.1.);
- Validace nebo ověřovací kritéria (viz A.1.1.) specifické požadavky na validaci nebo ověření;
- Potvrzení, že navrhovaná smlouva o validaci nebo ověřování splní požadavky na kritéria validace nebo ověřování (viz A.1.1.); a
- Potvrzení, že kritéria validace nebo ověřování splní A.1.1.

5.4. Neustrannost

5.5. Odpovědnost a financování

6. ODBORNÁ ZPŮSOBILOST

6.1. Vedení a pracovníci

A.6.1.1. Při určení „sektoru“ musí V/OO vzít v úvahu, že pojem „sektor“ má různý význam pro různé typy validací a ověřování. Pro každou validaci nebo ověření je tento termín spojený s výrokem o GHG (ať už ve spojení s GHG projektem nebo inventarizací GHG) a očekáváním zainteresovaných stran. To umožňuje validátorovi nebo ověřovateli pochopit

kontext (např. zdroje, propady a rezervoáry, průmyslová zařízení a procesy, proces dodavatelského řetězce produktu, hranice, dodatečnost, úniky atd. pokud je vhodné) ve kterém validace a ověření probíhá.

6.2. Odborná způsobilost pracovníků

A.6.2.1. V/OO musí mít pracovníky hodnocené kompetentním evaluátorem.

A.6.2.2. V/OO musí prokázat, jak byli pracovníci hodnoceni a shledání, že splňují následující požadavky na odbornou způsobilost, pokud jsou použitelné:

- Odborná způsobilost týkající se řízení pracovních záležitostí;
- Všeobecná odborná způsobilost validovat podle článku 6 ISO 14065 a ISO 14066 a to včetně jakýchkoli specifických a/nebo sektorově specifických odborností validace nebo projektově specifických kritérií ověřování (viz A.1.1.);
- Všeobecná odborná způsobilost ověřovat podle článku 6 ISO 14065 a ISO 14066 a to včetně jakýchkoli specifických a/nebo sektorově specifických kritérií ověřování (viz A.1.1.).

***Poznámka 1** – V případě, že ověřování organizace zahrnuje ověřování projektu, pak kritéria odborné způsobilosti V/OO musí vzít v úvahu všechna relevantní kritéria odborné způsobilosti, jak jsou uvedena v předcházejícím článku včetně těch, které souvisí s validací nebo ověřením projektu.*

***Poznámka 2** – Existuje řada nástrojů používaných pro hodnocení pracovníků; které mohou být kombinované jakýmkoli vhodným způsobem. Typické nástroje zahrnují:*

- *Svědecký audit validačních nebo ověřovacích aktivit, pokud je to vhodné;*
- *Interní prověrka dokumentace z validace nebo ověřování;*
- *Strukturovaný pohovor testující znalosti a technickou (odbornou) způsobilost;*
- *Přezkoušení;*
- *Prověrka provedení (výkonnosti) – vedoucím pracovníkem nebo jiným členem týmu;*
- *Certifikace akreditovaným orgány provádějící certifikaci osob v rozsahu, který prokazuje důkaz o odborné způsobilosti specifické pro daný V/OO systém;*
- *Uznávané technické postavení na pozici žádaného experta pro přednášení na konferencích nebo relevantní recenzovaná publikační činnost;*
- *Dostatečné důkazy o příslušných předchozích zkušenostech.*

***Poznámka 3** – Příloha A poskytuje pokyny k upřesnění tří odlišných typů odborné způsobilosti podle článku 6 ISO 14065 a ISO 14066.*

6.3. Řízení pracovníků

6.4. Použití smluvních validátorů nebo ověřovatelů

6.5. Záznamy o pracovnících

6.6. Externí zajištění vlastních specifických činností (Outsourcing)

7. KOMUNIKACE A ZÁZNAMY

- 7.1. Informace poskytované klientovi nebo odpovědné straně
- 7.2. Komunikace odpovědností klientovi nebo odpovědné straně
- 7.3. Důvěrnost
- 7.4. Veřejně přístupné informace
- 7.5. Záznamy

8. VALIDAČNÍ NEBO OVĚŘOVACÍ PROCES

Poznámka 1 – Převzatá z Úvodu 0.2. Aby se usnadnilo chápání a čtení těchto dvou standardů, Článek 8 a také Přílohy C tohoto závazného dokumentu propojuje příslušné názvy článků z ISO 14065 s příslušnými názvy článků z ISO 14064-3. Názvy článků z ISO 14064-3 jsou v textu modře vyznačeny a předchází jim odkaz na ISO 14064-3. Proces validace a ověřování je odlišný od auditování systémů managementu, jakož je i odlišné zaměření u validace a ověřování. Příloha C byla vytvořena proto, aby poskytla informace a pokyny vztahující se k těmto procesům. V příloze C byly použity názvy článků z ISO 14064-3, čím se umožnilo porozumění toho, jak jsou propojeny pokyny pro aplikaci s normativními odkazy. Stejně tak i v tomto případě jsou uvedeny všech názvy článků a to i těch, kde nebylo potřeba definovat pokyny pro aplikaci.

Poznámka 2 - Text v tomto dokumentu nemá být chápán jako interpretace ISO 14065 nebo ISO 14064-3.

- 8.1. Obecně
- 8.2. Před uzavřením smlouvy
 - 8.2.1. Nestrannost
 - 8.2.2. Odborná způsobilost
 - 8.2.3. Smlouva

ISO 14064-3 článek 4.3. Úroveň jistoty, cíle, kritéria a rozsah validace a ověření

4.3.1. Úroveň jistoty

4.3.2. Cíle

4.3.3. Kritéria

4.3.4. Rozsah

4.3.5. Závažnost chyb¹

A.8.2.3.1. V/OO musí mít dokumentovaný systém managementu (podle článku 12), aby odpovídal požadavkům na validaci a/nebo ověření. Postupy V/OO musí zajistit, aby před jakoukoliv cenovou nabídkou nebo dohodou, získal dostatečné informace týkající se rozsahu,

¹ Národní poznámka: anglický termín „materiality“ je v ČSN ISO 14064-3:2006 překládán jako závažnost chyb. ČSN EN ISO 14065:2013 přináší jinou definici a také jiný překlad - významnost, materialita.

cílů, kritérií, úrovně jistoty a závažnosti chyb při validaci a ověřování. Cenová nabídka musí být vypracována na základě získaných informací a brát v úvahu klíčové otázky aplikovatelné na výrok o GHG a cíle validace nebo ověřování v souladu s kritérii validace nebo ověřování (viz A.1.1.) a zamýšleného uživatele podle potřeby výroku o GHG.

A.8.2.3.2. Při vyjednávání o validaci nebo ověření výroku o GHG, V/OO musí zvážit klíčové otázky týkající se tvorby cenové nabídky, pokud je to možné, včetně:

- Navrhované úrovně jistoty, významnost, kritérií, cíle a rozsah;
- Složitost výroku o GHG;
- Složitost projektu nebo organizace a jejich procesů měření / monitorování;
- Organizační prostředí včetně struktury organizace, která vypracovává a řídí výrok o GHG;
- Základní scénář pro validaci a ověření projektu včetně výběru a kvantifikace zdrojů, propadů a rezervoárů GHG, pokud je to možné pro základní scénář,
- Identifikované zdroje, propady a rezervoáry GHG a jejich monitorování pro ověření organizace;
- Procesy, které poskytují informace a údaje pro výrok o GHG;
- Organizační propojení a interakce mezi zainteresovanými účastníky, odpovědnými stranami, klienty a zamýšlenými uživateli (viz definice v ISO 14064-3); a
- Požadavky kritérií na validaci nebo ověření (viz A.1.1.)

A.8.2.3.3. Čas potřebný pro provedení validace nebo ověření musí být stanoven V/OO. Alokace času musí být zdůvodnitelné přezkoumáním výše uvedených informací a zaznamenané V/OO. Každá zakázka má jedinečné aspekty a proto musí být proces validace nebo ověření vhodně přizpůsobený.

A.8.2.3.4. V případě, že se nabídka / smlouva V/OO vztahuje na skupinový projekt, V/OO musí dále vzít v úvahu logistiku a plánování související s validací nebo ověřením vstupů z jednotlivých projektů do jednotného výroku o GHG pro skupinový projekt a jeho dopad na dobu trvání validace nebo ověření.

A.8.2.3.5. V/OO má vzít v úvahu informace uvedené v příloze B, pokud stanovuje časové nároky validace nebo ověřování výroku o GHG pro skupinový projekt.

A.8.2.3.6. V případech, kdy se cenová nabídka ověřovacího orgánu týká výroku o GHG, který je založen na inventurách GHG zahrnujících řadu jednotlivých údajů a datových vstupů na úrovni (různých) zařízení, pak ověřovací orgán musí dále zvážit logistiku a plánování týkající se ověřování vstupních údajů a dalších informací pro výrok o GHG z jednotlivých a kombinovaných zařízení a jejich dopad na dobu trvání ověření.

A.8.2.3.7. V/OO má vzít v úvahu informace uvedené v příloze B, pokud stanovuje časové nároky ověřování výroku o GHG pro jednotlivý projekt, který zahrnuje řadu jednotlivých údajů a datových vstupů na úrovni (různých) zařízení.

A.8.2.3.8. Dohoda V/OO (včetně jakýchkoli časových harmonogramů nebo příloh) musí určovat navrhovanou úroveň jistoty, kritérií, cílů a rozsahu včetně odsouhlasených kritérií validace nebo ověření (viz A.1.1.) pokud je to možné, a stejně tak i navrhovanou dobu trvání validace nebo ověření a rámcové termíny pro navrhovanou validaci nebo ověření.

Poznámka – Termíny „dohoda“ a „smlouva“ v článku 8.2.3 ISO 14065 mají stejný význam.

8.2.4. Jmenování vedoucího týmu

8.3. Přípravné kroky

8.3.1. Výběr validačního nebo ověřovacího týmu

8.3.2. Komunikace mezi klientem a odpovědnou stranou

8.3.3. Plánování

ISO 14064-3 Článek 4.4 Validací nebo ověřovací přístup

4.4.1 Všeobecně

4.4.2 Validací nebo ověřovací plán

4.4.3 Plán vzorkování

A.8.3.3.1. Odsouhlasená kritéria validace nebo ověření musí obsahovat jednu z možností uvedených v A.1.1.

A.8.3.3.2. Principy odsouhlasených kritérií validace nebo ověřování musí být použity během procesu validace nebo ověření. Kritéria validace nebo ověření musí plnit požadavky, tak jak jsou nastaveny v A.1.1.

A.8.3.3.3. Principy ve znění platném pro dohodnutá kritéria validace nebo ověření (viz A.1.1.) musí být používány V/OO a validačním nebo ověřovacím týmem při realizaci procesu validace nebo ověřování včetně vyhodnocení nálezů, závěrů, názorů a rozhodnutí formulovaných v souvislosti s výrokem o GHG.

A.8.3.3.4. Při validaci projektu musí cíle validace zahrnovat i to zda je možné rozumně očekávat, že plánovaný projekt může dosáhnout deklarovaného snížení a/nebo zvýšení propadů.

A.8.3.3.5. Pokud kritéria ověřování zahrnují ISO 14064-1 a zpráva o GHG je volitelná a pokud si klient vybere, že vypracuje veřejnou zprávu o GHG, která je ověřená, pak V/OO musí potvrdit, že zpráva o GHG je v souladu s příslušnými požadavky na zprávu o GHG dle článku 7.2 a 7.3 ISO 14064-1.

A.8.3.3.6. Pokud kritéria ověřování zahrnují ISO 14064-1, pak ověřovací orgán musí zajistit, že pokud organizace zveřejní výrok o GHG a odvolává se při tom na shodu s ISO 14064-1, pak musí organizace zveřejnit GHG zprávu připravenou v souladu s ISO 14064-1 nebo nezávislé oznámení třetí strany vztahující se k oznámení o GHG. Pokud byl výrok o GHG organizace nezávisle ověřen, pak oznámení o ověření musí být dostupné zamýšleným uživatelům.

A.8.3.3.7. Pokud kritéria validace zahrnují ISO 14064-2, pak prověrka výroku o GHG a s ním spojenými informacemi o GHG projektu musí zahrnovat validaci klientova zdůvodnění pro „výběr nebo stanovení kritérií a postupů“ v souladu s články 5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 5.7, 5.8 a 5.10 z ISO 14064-2.

A.8.3.3.8. Pokud kritéria validace (viz A.1.1.) dovolují navrhovateli projektu nebo klientovi výběr a stanovení kritérií a postupů, které se vztahují ke stanovení základního scénáře, zdrojů, propadů a rezervoárů GHG, procesům monitorování apod. (viz ISO 14064-2 pro vymezení oblastí), pak validace musí obsahovat hodnocení zdůvodnění účastníků projektu nebo klienta pro výběr kritérií a postupů.

A.8.3.3.9. Vývoj validačního a ověřovacího přístupu musí být založen na odsouhlasených, kritériích, rozsahu, cílech, úrovni jistoty a závažnosti chyb a ne pouze na době trvání validace

nebo ověření. Doba trvání validace nebo ověření musí být prodloužena nebo zkrácena během procesu plánování pokud je to nutné. Odborná způsobilost týmu musí být přezkoumána na základě výstupů z procesu plánování.

A.8.3.3.10. V/OO musí získat jako vstupy do procesu plánování dostatečné informace za použití systematického, interaktivního a pokud je to nutné, tak i opakovaného procesu.

A.8.3.3.11. V/OO musí přezkoumat výstupy z procesu plánování ve světle důkazů a informací získaných během procesu validace nebo ověření a odpovídajícím způsobem doplnit plán.

A.8.3.3.12. Výstupy ze strategické analýzy musí být použité jako vstupy při hodnocení rizik, plánu vzorkování a plánu validace nebo ověření.

Poznámka 1 – *Hodnocení rizik bere v úvahu úroveň jistoty a závažnosti chyb, kritéria, rozsah a cíle validace nebo ověřování, jejich změny ovlivní hloubku a podrobnost hodnocení rizik.*

Poznámka 2 – *V příloze B jsou uvedeny otázky, které mají být vzaty v úvahu při přípravě plánu validace nebo ověření výroku o GHG, který pokrývá skupinový projekt nebo projekt pokrývající více než jedno zařízení při inventarizaci GHG.*

A.8.3.3.13. V/OO musí zajistit, aby plánované časové nároky (člověkodny) byly přiměřené splnění plánu vzorkování a plánu validace nebo ověření vytvořenému jako výstup ze strategické analýzy a hodnocení rizik.

A.8.3.3.14. V/OO musí zajistit, aby byly vyřešeny jakékoli konflikty mezi navrhovanými a potřebnými časovými nároky (člověkodny) k vykonání náležitostí dle výstupů strategické analýzy a analýzy rizik.

A.8.3.3.15. V/OO musí revidovat plán validace nebo ověřování a plán vzorkování, pokud V/OO identifikoval nebo s klientem odsouhlasil změny, které se vztahují ke kritériím validace nebo ověřování, rozsahu, závažnosti chyb, úrovně jistoty nebo cílů, nebo bylo identifikováno zjištění, které má vliv na závěry strategické analýzy a / nebo hodnocení rizik.

A.8.3.3.16. Specifické údaje a informace, které budou předmětem vzorkování, mají být určeny jako součást validačního nebo ověřovacího plánu a nikoli stanoveny náhodným podnětem během validace nebo ověřování údajů a informací. Plán vzorkování musí být detailní a zdokumentovaný před začátkem validace nebo ověřování údajů a informací a v případě potřeby musí být revidovaný během validace nebo ověřování. Plán vzorkování musí stanovit množství informací, důkazů a údajů potřebných k dosažení odsouhlaseného rozsahu, kritérií, cílů, úrovně jistoty a závažnosti chyb.

A.8.3.3.17. Při schvalování validačního nebo ověřovacího plánu musí vedoucí validačního nebo ověřovacího týmu zajistit, že je kompletní a že všechny dílčí prvky plánu umožňují kompletní a integrovaný proces validace nebo ověřování v souladu ve smlouvě odsouhlasenými kritérii, rozsahem, cíli, úrovní jistoty a závažností chyb.

A.8.3.3.18. Při schvalování validačního nebo ověřovacího plánu musí vedoucí validačního nebo ověřovacího týmu potvrdit, že trvání validace nebo ověřování, kompetence týmu a úkoly členů týmu jsou přiměřené a odpovídají potřebám validace nebo ověřování.

A.8.3.3.19. Validační nebo ověřovací tým musí zajistit konzistentnost mezi validačním nebo ověřovacím plánem a smluvně dohodnutými cíli, rozsahem, kritérii, úrovní jistoty a závažností chyb. Dokumentace z validace nebo ověřování musí jasně identifikovat jakékoli schválené změny oproti dohodě.

A.8.3.3.20. Příloha C může být použita pro vysvětlení a podporu procesů a systému validace nebo ověřování.

8.4. Validace nebo ověřování

ISO 14064-3 Články:

4.5 Posouzení informačního systému o skleníkových plynech a jeho kontrol

4.6 Posouzení dat a informací o skleníkových plynech

4.7 Posouzení podle validačních nebo ověřovacích kritérií

4.8 Hodnocení výroku o skleníkových plynech

A.8.4.1. Validace nebo ověřování musí být provedena s přístupem profesionální skepse, který předpokládá, že prezentované informace a údaje mohou být chybné, dokud se neprokáže opak a bere v úvahu zájmy relevantních zainteresovaných účastníků nebo trhu a aplikovatelná kritéria pro validaci nebo ověřování a s nimi související principy.

A.8.4.2. Ověřovací orgán musí přezkoumat jakékoli změny GHG projektu nebo organizační struktury, plánu GHG projektu nebo GHG inventury od posledního ověřování. Při ověřování GHG projektu musí ověřovací orgán dále vzít v úvahu:

- Nevyřešené otázky z ověřovací zprávy;
- Stav realizace projektu; a
- Spolehlivost externích informací a údajů použitých ke zdůvodnění stanovení emisí GHG.

A.8.4.3. Ověření výroku o skleníkových plynech projektu zahrnuje navíc k ověřování výroku o skleníkových plynech organizace:

- Přezkoumání validační zprávy projektu;
- Ověření jakýchkoli změn plánu GHG projektu včetně:
 - Identifikaci zdrojů, propadů a rezervoárů skleníkových plynů;
 - Referenční scénář;
 - Výběr a kvantifikace zdrojů, propadů a rezervoárů skleníkových plynů příslušných k referenčnímu scénáři;
 - Monitoring GHG projektu.
- Ověření jakýchkoli změn zdůvodnění „výběru nebo stanovení kritérií a postupů“ podle A.8.3.3.7. a A.8.3.3.8. a jejich implementace;
- Ověření jakýchkoli změn organizačních vazeb a interakcí mezi zainteresovanými účastníky, odpovědnou stranou (navrhovatel projektu v některých GHG programech), klientem a zamýšlenými uživateli (definice viz ISO 14064-3).

A.8.4.4. Úroveň snížení rizika prostřednictvím informačních a kontrolních systémů pro skleníkové plyny musí mít dopad na detail a úroveň vzorkování při validaci a ověřování.

Poznámka – ISO 14064-3 nestanoví formální požadavky na organizaci nebo projekt, aby měl informační nebo kontrolní systém na skleníkové plyny nebo aby tyto informační nebo kontrolní systém na skleníkové plyny plnily požadavky článku 4.5 ISO 14064-3.

A.8.4.5. Tam, kde validační nebo ověřovací kritéria (viz A.1.1.) ukládají požadavky týkající se informačních nebo kontrolních systémů na skleníkové plyny, pak musí být validována nebo ověřena shoda s těmito požadavky.

A.8.4.6. V případech, kdy jsou identifikovány chyby, opomenutí nebo mylné informace a údajích o skleníkových plynech, validační nebo ověřovací tým musí požadovat, aby byly opraveny klientem a zintenzivnit vzorkování. Tam, kde nezávažné chyby, opomenutí nebo mylné informace nemohou být opraveny V/OO musí blíže vymežit (kvalifikovat) oznámení o validaci nebo ověření. Pokud oznámení nemůže být vymezeno (kvalifikováno), pokud např. nejsou splněny požadavky na závažnosti chyb nebo jiné požadavky programu, pak V/OO musí vydat negativní oznámení o validaci nebo ověření.

Poznámka – Pro pochopení toho, co znamená bližší vymezení (kvalifikace) oznámení o validaci nebo ověření viz ISO 14064-3 A.2.9.2.

A.8.4.7. Hodnocení údajů a informací o skleníkových plynech zahrnuje potvrzení provozuschopnosti software a hardware použitého pro zpracování nebo generování údajů a informací o skleníkových plynech.

Poznámka – Je třeba věnovat pozornost kontrolám takového software a hardware včetně otázek jako je validace software, případně zálohování dat, kalibrace monitorovacích zařízení, spolehlivosti externích dat, apod.

A.8.4.8. V/OO musí při rozhodování o tom, zda je výrok o skleníkových plynech v souladu k kritérii validace nebo ověřování zvážit příslušné definice dle odsouhlasených kritérií validace nebo ověřování (viz A.1.1).

A.8.4.9. Podklady pro hodnocení výroku o skleníkových plynech musí zahrnovat:

- Smluvní požadavky týkající se rozsahu, kritérií, cílů, úrovně jistoty a závažností chyb, stejně jako jakýchkoli specifických požadavků na validační nebo ověřovací kritéria;
- Výrok o skleníkových plynech;
- Výstup ze strategické analýzy a hodnocení rizik;
- Výstup z hodnocení informačních a kontrolních systémů na skleníkové plyny;
- Výstup z hodnocení údajů a informací o skleníkových plynech; a
- Výstup z hodnocení validačních a ověřovacích kritérií.

A.8.4.10. Při hodnocení rizika závažných odchylek ve vztahu k výroku o skleníkových plynech musí V/OO zvážit:

- Názory zamýšleného uživatele;
- Význam a relativní podíl jednotlivých emisí skleníkových plynů ze všech zdrojů emisí skleníkových plynů, propadů a rezervoárů;
- Přiměřenost informačního a kontrolního systému na skleníkové plyny;
- Složitost organizace nebo provozu GHG projektu;
- Proces monitorování, který se vztahuje na GHG projekt nebo organizaci;
- Relevantní důkazy z předchozích validací nebo ověřování, jsou-li použitelné.

A.8.4.11. Výstup z hodnocení výroku o skleníkových plynech musí potvrdit, že:

- Shromážděné důkazy postačující k validaci nebo ověření výroku o skleníkových plynech jsou v souladu s rozsahem, kritérii, cíli, závažností chyb a úrovně jistoty, tak jak bylo dohodnuto ve smlouvě;
- Realizace procesu validace nebo ověření vedla k odsouhlasené úrovni jistoty;

- Vzorkování a jeho výsledky podporují nebo nepodporují závěr, že ve výroku o skleníkových plynech nejsou žádné závažné odchylky;
 - Výrok o skleníkových plynech je bez závažných odchylek a zakládá se na důkazech a závěrech z procesu validace nebo ověřování a odsouhlaseném rozsahu, cíli, kritérii, závažností chyb a úrovně jistoty. Pokud důkazy a závěry nejsou dostatečné pro dosažení takového závěru, pak buď
 - Závazná úroveň jistoty a významnost musí být změněná;
- NEBO
- Může být formulován jeden z následujících názorů:
 - „nepříznivý“;
 - „vymezený“ („kvalifikovaný“);
 - odmítnutí výroku.

Poznámka 1 – Pomoc pro vypracování „omezeného“ („kvalifikovaného“) a „nepříznivého“ oznámení o validaci nebo ověření je v ISO 14064-3, A.2.9.2 a A.2.9.3.

Poznámka 2 – „Vymezené“ („kvalifikované“) a „nepříznivé“ oznámení o validaci nebo ověření nemá být zaměňováno s terminologií týkající se omezené jistoty nebo přiměřenou mírou jistoty viz ISO 14064-3 A.2.3.2.

A.8.4.12. Validační nebo ověřovací tým musí předložit V/OO důkazy a zjištění dokládající a podporující jeho doporučení vztahující se k výroku o skleníkových plynech (navrhované oznámení o validaci / ověření). Důkazy a zjištění se musí vztahovat k odsouhlasenému plánu validace nebo ověření a plánu vzorkování a musí být dostatečné pro V/OO k provedení účinného nezávislého přezkumu (viz ISO 14065 kapitola 8.5).

A.8.4.14. Validační nebo ověřovací tým musí zajistit, aby všechny závažné odchylky byly oznámeny klientovy včetně vysvětlení jejich potenciálního vlivu na oznámení o validaci nebo ověření.

8.5. Přezkoumání a vydání oznámení o validaci nebo ověření

ISO 14064-3 Článek 4.9 Oznámení o validaci a ověření

A.8.5.1. Při vypracování závěrů (viz ISO 14065 kapitola 8.5) musí nezávislý přezkoumavatel vzít v úvahu důkazy vyplývající z následujících bodů:

- Validační nebo ověřovací plán, plán vzorkování a validační nebo ověřovací proces a uvedené závěry jsou v souladu s odsouhlasenou úrovní jistoty, závažností chyb, kritérii, cíli a rozsahem;
- Zjištění ze strategické analýzy a hodnocení rizik;
- Koncepce validačního a ověřovacího procesu a uvedené závěry a stanoviska jsou v souladu s požadavky smlouvy;
- Změny plánu validace nebo ověřování nebo plánu vzorkování;
- Závěry dosažené na základě údajů a informací o skleníkových plynech;
- Doporučení týkající se výroku o skleníkových plynech;

A.8.5.2. Nezávislý přezkoumavatel musí určit, zda oznámení o validaci nebo ověření je v souladu se závěry činností validace nebo ověřování a že uvedené závěry a stanoviska jsou v souladu s nálezy z validace nebo ověřování a že žádný materiál (dokument) nebyl opomenut.

A.8.5.3. Nezávislý přezkoumavatel musí určit, zda oznámení o validaci nebo ověření splňuje požadavky na oznámení o validaci nebo ověření uvedené mezi kritérii validace nebo ověřování (viz A.1.1.). Pokud nejsou definovány požadavky na oznámení o validaci nebo ověření prostřednictvím kritérií validace nebo ověřování, pak oznámení o validaci nebo ověření musí splňovat (požadavky) ISO 14064-3 článek 4.9.

A.8.5.4. Akreditované oznámení o validaci a/nebo ověření vztahující se k výroku o skleníkových plynech, které neobsahuje kvantifikované údaje o emisích GHG vztahující se k organizaci nebo GHG projektu musí být vydané pouze, pokud:

- Existuje právní smlouva mezi V/OO a klientem, aby každá nová zpráva o GHG, plán GHG projektu nebo výrok o skleníkových plynech vydaný klientem po prvotním oznámení o validaci nebo ověřování budou validované nebo ověřené;
- Pro organizace je součástí rozsahu ověřování (interní) zpráva o GHG, která vyhovuje článku 7.3 ISO 14064-1,
- ISO 14064-1 nebo ISO 14064-2 je součástí kritérií validace nebo ověřování a požadavky nejsou sníženy; a
- Oznámení o validaci nebo ověření je jednoznačné ohledně toho co bylo validováno / ověřeno a nepoužívá jazyk související s certifikáty řízení kvality nebo vyhlášení shody.

A.8.5.5. Oznámení o validaci nebo ověření musí:

- Být v souladu s článkem 4.9 ISO 14064-3 s výjimkou případů, kdy je zrušena jejich platnost regulovanými požadavky;
- Být v souladu s výsledkem přezkoumání V/OO;
- Obsahovat názor a výsledek validace/ověření, který odráží významnost, které zůstávají po vydání ukončení validace/ověření, a
- Být vydány odpovědnou stranou.

A.8.5.6. Úroveň jistoty pro neregulované trhy se může lišit napříč validacemi nebo ověřeními, proto některé údaje a informace jsou zajištěny s přiměřenou úrovní jistoty a některé údaje a informace jsou zajištěny s omezenou mírou jistoty. V tomto případě musí být v oznámení o validaci nebo ověření uvedena příslušná úroveň jistoty vztahující se ke každému závěru a jak každý závěr ovlivňuje konečný názor.

8.6. Záznamy

8.7. Fakta zjištěná po vydání oznámení o validaci nebo ověření

9. ODVOLÁNÍ

10. STÍŽNOSTI

11. SPECIÁLNÍ VALIDACE NEBO OVĚŘOVÁNÍ

12. SYSTÉM MANAGEMENTU

A.12.1. Systém řízení má být dostatečně zdokumentován s cílem zajistit jednotné uplatňování těchto norem a příslušných provozních požadavků

Konec závazného dokumentu IAF pro aplikaci ISO 14065:2013

Bibliografie

ISO 14064-1:2006 – Skleníkové plyny – Část 1: Specifikace s návodem pro stanovení a vykazování emisí a propadů skleníkových plynů pro organizace

ISO 14064-2:2006 – Skleníkové plyny – Část 2: Specifikace s návodem pro stanovení, monitorování a vykazování snížení emisí nebo zvýšení propadů skleníkových plynů pro projekty

VCS 2007 – Dobrovolná uhlíková norma – Specifikace pro kvantifikaci, monitorování a vykazování na projektové úrovni jakož i validace a ověření snížení emisí nebo zvýšení propadů skleníkových plynů. Publikováno VCS Org 19. listopadu 2007. Dostupné na www.v-c-s.org

ISO 17030:2009 Posuzování shody - Všeobecné požadavky na značky shody třetí strany

Příloha A – Kritéria odborné způsobilosti týkající se validace a ověřování projektů nebo organizací (závazná příloha)

Všeobecná kritéria odborné způsobilosti

Tato příloha poskytuje pokyny k upřesnění tří odlišných typů odborné způsobilosti podle článku 6 ISO 14065 a ISO 14066 týkající se:

- Validace projektu
- Ověření projektu
- Ověření organizace

Nadpis článku ISO 14065 vztahující se k odborné způsobilosti	Kritéria odborné způsobilosti		
	Validace projektu	Ověření projektu	Ověření organizace
<p>Vztahující se k článku 6.3.2 Znalosti validačního nebo ověřovacího týmu – program GHG a dovednosti</p>	<p>Znalosti</p> <p>Validátor by měl mít znalost příslušného programu GHG včetně znalosti:</p> <p>a) požadavků na způsobilost (Poznámka: požadavky na způsobilost zahrnují legislativní požadavky);</p> <p>b) uplatnění v různých právních podmínkách, pokud je to použitelné;</p> <p>c) přípustné hranice projektů a projektů včetně průmyslových odvětví a technologických oblastí;</p> <p>d) omezení spojená s geografickou lokalizací;</p> <p>e) požadavky na validaci a návody;</p> <p>f) rozsah (viz článek A.2.3.7. ISO 14064-3 návod pro rozsah) emisí GHG, které jsou předmětem vykazování.</p> <p>Dovednosti</p> <p>Validátor by měl mít dovednosti pro příslušný program GHG včetně dovedností (schopností):</p> <p>a) pochopit požadavky programu na GHG;</p> <p>b) pochopit proces validace a specifické otázky vztahující se k projektu, včetně, ale bez omezení na;</p> <ul style="list-style-type: none"> • úniky; • dodatečnost; • nastavení základního scénáře; a • monitorování a vykazování. <p><i>Poznámka: převzato z ISO 14064-3.</i></p>	<p>Znalosti</p> <p>Ověřovatel by měl mít znalost příslušného programu GHG včetně znalosti:</p> <p>a) požadavků na způsobilost (Poznámka: požadavky na způsobilost zahrnují legislativní požadavky);</p> <p>b) přípustné procesy, průmyslová odvětví a technologické oblasti;</p> <p>c) přípustné zdroje, propady a snížení emisí GHG;</p> <p>d) geografické hranice;</p> <p>e) důsledky změn požadavků programu na GHG pokud jsou aplikované v odlišných ekonomikách;</p> <p>f) požadavky a návody na ověření projektu a ověření pro specifické programy.</p> <p>Dovednosti</p> <p>Ověřovatel by měl mít dovednosti pro příslušný program GHG včetně dovedností (schopností):</p> <p>a) pochopit požadavky programu na GHG;</p> <p>b) pochopit proces ověřování a specifické otázky vztahující se k projektu, včetně, ale bez omezení na otázky;</p> <ul style="list-style-type: none"> • úniky; • dodatečnost; • nastavení základního scénáře; a • monitorování a vykazování. <p>c) pochopit proces ověřování a zejména otázky týkající se</p>	<p>Znalosti</p> <p>Ověřovatel by měl mít znalost příslušného programu GHG včetně znalosti:</p> <p>a) požadavků na způsobilost (Poznámka: požadavky na způsobilost zahrnují legislativní požadavky);</p> <p>b) přípustné procesy, průmyslová odvětví a technologické oblasti;</p> <p>c) přípustné zdroje, propady a snížení emisí GHG;</p> <p>d) geografické hranice, rozsah emisí GHG, které jsou předmětem hlášení;</p> <p>e) důsledky změn požadavků programu na GHG pokud jsou aplikované v odlišných ekonomikách;</p> <p>f) požadavky a návody na ověření organizace a ověření pro specifické programy.</p> <p>Dovednosti</p> <p>Ověřovatel by měl mít dovednosti pro příslušný program GHG včetně dovedností (schopností):</p> <p>a) pochopit požadavky programu na GHG;</p> <p>b) pochopit proces ověřování a specifické otázky vztahující se k projektu, včetně, ale bez omezení na otázky;</p> <ul style="list-style-type: none"> • úniky; • dodatečnost; • nastavení základního scénáře; a • monitorování a vykazování. <p>c) pochopit proces ověřování a zejména otázky týkající se</p>

Nadpis článku ISO 14065 vztahující se k odborné způsobilosti	Kritéria odborné způsobilosti		
	Validace projektu	Ověření projektu	Ověření organizace
	<p>c) efektivní komunikace v záležitostech týkajících se validace v příslušných jazycích typicky zahrnuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • schopnost vysvětlit proces validace; • schopnost klást dotazovaným při pohovorech srozumitelné otázky; • schopnost vysvětlit zjištění z procesu validace a jejich důsledky; • schopnost vysvětlit, co zjištění znamenají; • schopnost napsat oznámení o validaci založené na analýze zjištění z validačních činností včetně porozumění použitým termínům a jazyku oznámení o validaci. 	<p>projektů, včetně ale bez omezení na otázky jako je monitorování a vykazování</p> <p>d) efektivní komunikace v záležitostech týkajících se ověření v příslušných jazycích typicky zahrnuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • schopnost vysvětlit proces ověřování; • schopnost klást dotazovaným při pohovorech srozumitelné otázky; • schopnost vysvětlit zjištění z procesu ověřování a jejich důsledky; • schopnost vysvětlit, co zjištění znamenají; • schopnost napsat oznámení o ověření založené na analýze zjištění z ověřovacích činností včetně porozumění použitým termínům a jazyku oznámení o ověření. 	<p>subjektů, včetně ale bez omezení na otázky jako je</p> <ul style="list-style-type: none"> • monitorování; a • vykazování <p>d) efektivní komunikace v záležitostech týkajících se ověření v příslušných jazycích typicky zahrnuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • schopnost vysvětlit proces ověřování; • schopnost klást dotazovaným při pohovorech srozumitelné otázky; • schopnost vysvětlit zjištění z procesu ověřování a jejich důsledky; • schopnost vysvětlit, co zjištění znamenají; • schopnost napsat oznámení o ověření založené na analýze zjištění z ověřovacích činností včetně porozumění použitým termínům a jazyku oznámení o ověření.
<p>Článek 6.3.3 Technické znalosti validačního nebo ověřovacího týmu</p>	<p>Znalosti</p> <p>Validátor by měl mít technické znalosti, včetně znalosti:</p> <p>a) skleníkových plynů, potenciálů globálního ohřevu, aktivitních dat a emisních faktorů; a</p> <p>b) následujících prvků pro aplikaci na projektové úrovni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • příslušné zdroje, propady a reservoáry skleníkových plynů; • metodik kvantifikace včetně stanovení emisních faktorů; • technik monitorování; • klíčových faktorů, které ovlivňují snížení emisí GHG. 	<p>Znalosti</p> <p>Ověřovatel by měl mít technické znalosti ověřování projektu, včetně znalosti:</p> <p>a) skleníkových plynů, potenciálů globálního ohřevu, aktivitních dat a emisních faktorů; a</p> <p>b) příslušné zdroje, propady a reservoáry skleníkových plynů;</p> <p>c) metodik kvantifikace (včetně ale bez omezení na přímé měření prostřednictvím sond, výpočty s použitím referenčního scénáře nebo vstupních dat, použití konverzních faktorů, stechiometrických výpočtů, metodik odhadů a konzervativnost těchto přístupů);</p> <p>d) technik monitorování (včetně ale bez omezení na správnou instalaci a použití přístrojů, postupy kalibrace a důsledky pro kvalitu dat, inspekce přístrojů pro monitorování přesnost, nejistoty, interpretace výroků o skleníkových plynech softwaru); a</p> <p>e) klíčových faktorů, které ovlivňují snížení emisí GHG</p>	<p>Znalosti</p> <p>Ověřovatel by měl mít technické znalosti ověřování organizací, včetně znalosti:</p> <p>a) skleníkových plynů, potenciálů globálního ohřevu, aktivitních dat a emisních faktorů; a</p> <p>b) následujících prvků pro aplikaci na úrovni organizace:</p> <ul style="list-style-type: none"> • příslušné zdroje, propady a reservoáry skleníkových plynů; • významnost; • metodik kvantifikace (včetně ale bez omezení na přímé měření prostřednictvím sond, výpočty s použitím referenčního scénáře nebo vstupních dat, použití konverzních faktorů, stechiometrických výpočtů, metodik odhadů a konzervativnost těchto přístupů); a • technik monitorování (včetně ale bez omezení na správnou instalaci a použití přístrojů, postupy kalibrace a důsledky pro kvalitu dat, inspekce přístrojů pro monitorování přesnost, nejistoty, interpretace výroků o skleníkových plynech softwaru)

Nadpis článku ISO 14065 vztahující se k odborné způsobilosti	Kritéria odborné způsobilosti		
	Validace projektu	Ověření projektu	Ověření organizace
	<p>Dovednosti</p> <p>Validátor by měl mít technické dovednosti včetně dovedností (schopností):</p> <p>a) identifikovat možnosti úniků vztahujících se k danému typu projektu;</p> <p>b) identifikovat referenční scénář, zdroje, propady a rezervoáry skleníkových plynů vztahujících se k danému referenčnímu scénáři projektu;</p> <p>c) identifikovat zdroje propady a rezervoáry skleníkových plynů projektu pro daný typ projektu;</p> <p>d) ohodnotit úplnost výroku o skleníkových plynech;</p> <p>e) ohodnotit konzervativnost výroku o skleníkových plynech;</p> <p>f) ohodnotit, zda výrok o skleníkových plynech splnil požadavky programu na skleníkové plyny;</p> <p>g) určit, co je důležité ve výroku o skleníkových plynech a co zkontrolovat na výroku o skleníkových plynech (vzorkování založené na riziku);</p> <p>h) identifikovat situace, které mohou ovlivnit významnost výroku o skleníkových plynech, včetně typických a atypických podmínek provozu;</p> <p>i) pochopit smlouvy a jiná smluvní ujednání (včetně finančních) mezi stranami spojenými s validací za účelem řízení potenciálních konfliktů na hranicích zařízení nebo jiných otázek, které by mohly vést k dvojímu započítání / nárokování, které se vztahuje k vlastnictví;</p> <p>j) pro ISO 14064-2 dodatečně zhodnotit kritéria použitá navrhovatelem projektu (jak požaduje ISO 14064-2) k:</p> <ul style="list-style-type: none"> • výběru, zdůvodnění a kvantifikace referenčního scénáře, včetně základních předpokladů; • stanovení konzervativnosti referenčního scénáře; • definování referenčního scénáře a hranice projektu na skleníkové plyny; • prokázání ekvivalentnosti typu a úrovně činností, výrobků nebo služeb referenčního scénáře a projektu na skleníkové plyny; • prokázání, že činnosti 	<p>Dovednosti</p> <p>Ověřovatel by měl mít technické dovednosti ověřování na úrovni projektu včetně dovedností (schopností):</p> <p>a) identifikovat možnosti úniků vztahujících se k danému typu projektu;</p> <p>b) identifikovat referenční scénář, zdroje, propady a rezervoáry skleníkových plynů vztahujících se k danému referenčnímu scénáři projektu;</p> <p>c) identifikovat zdroje propady a rezervoáry skleníkových plynů projektu pro daný typ projektu;</p> <p>d) ohodnotit úplnost výroku o skleníkových plynech;</p> <p>e) ohodnotit konzervativnost výroku o skleníkových plynech;</p> <p>f) ohodnotit, zda výrok o skleníkových plynech splnil požadavky programu na skleníkové plyny;</p> <p>g) určit, co je důležité ve výroku o skleníkových plynech a co zkontrolovat na výroku o skleníkových plynech (vzorkování založené na riziku);</p> <p>h) identifikovat situace, které mohou ovlivnit významnost výroku o skleníkových plynech, včetně typických a atypických podmínek provozu;</p> <p>i) pochopit smlouvy a jiná smluvní ujednání (včetně finančních) mezi stranami spojenými s validací za účelem řízení potenciálních konfliktů na hranicích zařízení nebo jiných otázek, které by mohly vést k dvojímu započítání / nárokování, které se vztahuje k vlastnictví;</p> <p>j) pro ISO 14064-2 dodatečně zhodnotit kritéria použitá navrhovatelem projektu (jak požaduje ISO 14064-2) k:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prokázání, že činnosti projektu na skleníkové plyny jdou doplňující k činnostem referenčního scénáře; • prokázání souladu, pokud je to uplatnitelné, s požadavky programu na skleníkové plyny, jako jsou úniky a trvanlivost; <p>k) pro daný program na skleníkové plyny ohodnotit u projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • že činnosti projektu na skleníkové plyny jdou doplňující k činnostem 	<p>Dovednosti</p> <p>Ověřovatel by měl mít technické dovednosti ověřování organizací včetně dovedností (schopností):</p> <p>a) identifikovat zdroje, propady a rezervoáry skleníkových plynů z procesních diagramů, územních plánů a ostatních zdrojů dat;</p> <p>b) identifikovat zdroje, propady a rezervoáry skleníkových plynů z dat organizace;</p> <p>c) ohodnotit úplnost výroku o skleníkových plynech;</p> <p>d) ohodnotit konzervativnost výroku o skleníkových plynech;</p> <p>e) ohodnotit, zda výrok o skleníkových plynech splnil požadavky programu na skleníkové plyny;</p> <p>f) určit, co je důležité ve výroku o skleníkových plynech a co zkontrolovat na výroku o skleníkových plynech (vzorkování založené na riziku); a</p> <p>g) pochopit smlouvy a jiná smluvní ujednání (včetně finančních) mezi stranami spojenými s validací za účelem řízení potenciálních konfliktů na hranicích zařízení nebo jiných otázek, které by mohly vést k dvojímu započítání / nárokování, které se vztahuje k vlastnictví.</p>

Nadpis článku ISO 14065 vztahující se k odborné způsobilosti	Kritéria odborné způsobilosti		
	Validace projektu	Ověření projektu	Ověření organizace
	<p>projektu na skleníkové plyny jdou doplňující k činnostem referenčního scénáře;</p> <ul style="list-style-type: none"> • prokázání souladu, pokud je to uplatnitelné, s požadavky programu na skleníkové plyny, jako jsou úniky a trvanlivost; • kriticky hodnotit referenční scénář projektu a zda metodika monitorování bere v úvahu zájmy týkající se zainteresovaných účastníků; <p>k) pro daný program na skleníkové plyny ohodnotit u projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • referenční scénář, včetně základních předpokladů; • konzervativnost referenčního scénáře; • referenční scénář a hranice projektu na skleníkové plyny; • ekvivalentnost typu a úrovně činností, výrobků nebo služeb referenčního scénáře a projektu na skleníkové plyny; • že činnosti projektu na skleníkové plyny jdou doplňující k činnostem referenčního scénáře; • úniky a trvanlivost; • referenční scénář projektu a zda metodika monitorování bere v úvahu zájmy týkající se zainteresovaných účastníků. 	<p>referenčního scénáře;</p> <ul style="list-style-type: none"> • úniky a trvanlivost. 	
<p>Článek 6.3.4 Údaje a informace o auditních odborných znalostech validačního nebo ověřovacího týmu</p>	<p><i>Poznámka: pro validaci, informace, předpoklady a prohlášení musí být hodnoceny z pohledu relevance, úplnosti, konzistence, přesnosti, transparentnosti a konzervativnosti před zhodnocením dat.</i></p> <p>Znalosti</p> <p>Validátor by měl mít znalost auditování údajů a informací, včetně znalosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) metodik auditování údajů a informací; b) metodik hodnocení rizik; c) informačních systémů pro skleníkové plyny; a d) systémů interních kontrol. 	<p><i>Poznámka: při ověření je tendence soustředit se na data, ale je třeba údaje a informace hodnotit z pohledu relevance, úplnosti, konzistence, přesnosti, transparentnosti a konzervativnosti.</i></p> <p>Znalosti</p> <p>Ověřovatel by měl mít znalost auditování údajů a informací, včetně znalosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) metodik auditování údajů a informací; b) metodik hodnocení rizik pokud je to použitelné pro ověřování vzorkování údajů a informací; c) technik vzorkování údajů a informací; a d) informačních systémů pro skleníkové plyny. 	<p><i>Poznámka: při ověření je tendence soustředit se na data, ale je třeba údaje a informace hodnotit z pohledu relevance, úplnosti, konzistence, přesnosti, transparentnosti a konzervativnosti.</i></p> <p>Znalosti</p> <p>Ověřovatel by měl mít znalost auditování údajů a informací, včetně znalosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) metodik auditování údajů a informací; b) metodik hodnocení rizik pokud je to použitelné pro ověřování vzorkování údajů a informací; c) technik vzorkování údajů a informací; a d) informačních systémů pro skleníkové plyny.

Nadpis článku ISO 14065 vztahující se k odborné způsobilosti	Kritéria odborné způsobilosti		
	Validace projektu	Ověření projektu	Ověření organizace
	<p>Dovednosti</p> <p>Validátor by měl mít dovednosti auditování údajů a informací včetně dovedností (schopností):</p> <p>a) určit co je důležité (jaké údaje a informace) a co má být testováno (strategická analýza);</p> <p>b) identifikovat a stanovit jak otestovat důležité otázky (hodnocení rizik);</p> <p>c) vypracovat plán vzorkování údajů a informací založený na strategické analýze a hodnocení rizik;</p> <p>d) revidovat plán vzorkování údajů a informací založený na zjištění z činnosti validace;</p> <p>e) vykonat činnosti v souladu s plánem vzorkování údajů a informací, včetně:</p> <ul style="list-style-type: none"> • použitím procesu auditování identifikovat informace, prohlášení a skutečnosti, které jsou v rozporu s výrokem o skleníkových plynech; • problémových předpokladů a prohlášení ve výroku o skleníkových plynech; <p>f) stanovit nápravná opatření a jejich dopady na hodnocení údajů a informací;</p> <p>g) provádět a podle potřeby modifikovat strategickou analýzu a hodnocení rizik a vypracovat plán vzorkování údajů a informací založený na příslušné úrovni jistoty, významnosti a validačních kritériích, cílech a rozsahu validace s přihlédnutím k požadavkům programu na skleníkové plyny;</p> <p>h) rozhodnout o vykazovaných údajích a informacích na základě zjištění z hodnocení údajů a informací;</p> <p>i) shromáždit příslušné důkazy a informace na podporu rozhodnutí; a</p> <p>j) ohodnotit dopad různých zdrojů dat a významnost výroku o skleníkových plynech.</p>	<p>Dovednosti</p> <p>Ověřovatel by měl mít dovednosti auditování údajů a informací včetně dovedností (schopností):</p> <p>a) identifikovat počáteční efektivnost kontrolního systému jako vstup do strategické a rizikové analýzy;</p> <p>b) určit jaké údaje a informace jsou důležité a jaké mají být testovány (strategická analýza);</p> <p>c) identifikovat a stanovit jak otestovat důležité otázky (hodnocení rizik);</p> <p>d) vypracovat plán vzorkování údajů a informací založený na strategické analýze a hodnocení rizik;</p> <p>e) revidovat plán vzorkování údajů a informací založený na zjištění z činnosti ověřování;</p> <p>f) vykonat činnosti v souladu s plánem vzorkování údajů a informací, včetně:</p> <ul style="list-style-type: none"> • řízení komplexního rozhraní pro sběr a záznam dat; • proces nakládání s daty a jejich problémy; • identifikace problémů v systému a aktivními údaji a selhání a aplikace vhodných opatření (tj. nárůst četnosti v plánu vzorkování údajů a informací a předávání zpráv o potenciálních neshodách a závažné odchylky. • použitím procesu auditování identifikovat informace, prohlášení a skutečnosti, které jsou v rozporu s výrokem o skleníkových plynech; • problémových předpokladů a prohlášení ve výroku o skleníkových plynech; <p>g) stanovit nápravná opatření a jejich dopady na hodnocení údajů a informací;</p> <p>h) provádět a podle potřeby modifikovat strategickou analýzu a hodnocení rizik a vypracovat plán vzorkování údajů a informací založený na příslušné úrovni jistoty, významnosti a validačních kritériích, cílech a rozsahu validace s přihlédnutím k požadavkům programu na skleníkové plyny;</p> <p>i) rozhodnout o vykazovaných údajích a informacích na základě zjištění z hodnocení údajů a</p>	<p>Dovednosti</p> <p>Ověřovatel by měl mít dovednosti auditování údajů a informací včetně dovedností (schopností):</p> <p>a) identifikovat počáteční efektivnost kontrolního systému jako vstup do strategické a rizikové analýzy;</p> <p>b) určit jaké údaje a informace jsou důležité a jaké mají být testovány (strategická analýza);</p> <p>c) identifikovat a stanovit jak otestovat důležité otázky (hodnocení rizik);</p> <p>d) vypracovat plán vzorkování údajů a informací založený na strategické analýze a hodnocení rizik;</p> <p>e) revidovat plán vzorkování údajů a informací založený na zjištění z činnosti ověřování;</p> <p>f) vykonat činnosti v souladu s plánem vzorkování údajů a informací, včetně:</p> <ul style="list-style-type: none"> • řízení komplexního rozhraní pro sběr a záznam dat; • proces nakládání s daty a jejich problémy; • identifikace problémů v systému a aktivními údaji a selhání a aplikace vhodných opatření (tj. nárůst četnosti v plánu vzorkování údajů a informací a předávání zpráv o potenciálních neshodách a závažné odchylky. • použitím procesu auditování identifikovat informace, prohlášení a skutečnosti, které jsou v rozporu s výrokem o skleníkových plynech; • problémových předpokladů a prohlášení ve výroku o skleníkových plynech; <p>g) stanovit nápravná opatření a jejich dopady na hodnocení údajů a informací;</p> <p>h) provádět a podle potřeby modifikovat strategickou analýzu a hodnocení rizik a vypracovat plán vzorkování údajů a informací založený na příslušné úrovni jistoty, významnosti a validačních kritériích, cílech a rozsahu validace s přihlédnutím k požadavkům programu na skleníkové plyny;</p> <p>i) rozhodnout o vykazovaných údajích a informacích na základě zjištění z hodnocení údajů a</p>

Nadpis článku ISO 14065 vztahující se k odborné způsobilosti	Kritéria odborné způsobilosti		
	Validace projektu	Ověření projektu	Ověření organizace
		informací; j) shromáždit příslušné důkazy a informace na podporu rozhodnutí; a k) ohodnotit informační systém na skleníkové plyny za účelem stanovení, zda navrhovatel projektu nebo organizace efektivně identifikovali, shromáždili, analyzovali a vykázali údaje nezbytné k vytvoření věrohodného výroku o skleníkových plynech a systematicky přijímal nápravná opatření k řešení jakýchkoli neshod týkajících se požadavků příslušného programu na skleníkové plyny nebo normy.	informací; j) shromáždit příslušné důkazy a informace na podporu rozhodnutí; a k) ohodnotit informační systém na skleníkové plyny za účelem stanovení, zda navrhovatel projektu nebo organizace efektivně identifikovali, shromáždili, analyzovali a vykázali údaje nezbytné k vytvoření věrohodného výroku o skleníkových plynech a systematicky přijímal nápravná opatření k řešení jakýchkoli neshod týkajících se požadavků příslušného programu na skleníkové plyny nebo normy.
Článek 6.3.5 Odborná způsobilost validačního týmu specifická pro projekty na skleníkové plyny	Znalosti Validátor by měl mít specifické znalosti pro projekt, včetně znalosti: a) koncepci na úrovni projektu, jako je: <ul style="list-style-type: none"> • konzervativnost; • rovnocennost; • dodatečnosti; • úniky; a • trvalost b) společné procesy, postupy a/nebo metodiky pro: <ul style="list-style-type: none"> • výběr referenčního scénáře; • stanovení hranic projektu na skleníkové plyny; a • hodnocení dodatečnosti. Dovednosti Validátor by měl mít specifické dovednosti pro projekt, včetně dovedností (schopností): a) hodnotit efektivnost aplikace procesů, postupů a/nebo metodik výběru referenčního scénáře; b) zkontrolovat výběr referenčního scénáře a identifikovat chyby a/nebo opomenutí; c) zhodnotit konzervativnost referenčních scénářů; d) zkontrolovat vybrané hranice projektu a identifikovat chyby a/nebo opomenutí; e) zhodnotit projekt a porovnat referenční scénáře; f) aplikovat technické znalosti v daném odvětví při hodnocení projektu a referenčního scénáře; a g) posoudit požadavky na dodatečnost.		

Nadpis článku ISO 14065 vztahující se k odborné způsobilosti	Kritéria odborné způsobilosti		
	Validace projektu	Ověření projektu	Ověření organizace
<p>Článek 6.3.6 Odborná způsobilost ověřovacího týmu specifická pro projekty na skleníkové plyny</p>		<p>Znalosti</p> <p>Ověřovatel by měl mít specifické znalosti pro projekt, včetně znalosti:</p> <p>a) koncepcí na úrovni projektu, jako je:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konzervativnost; • rovnocennost; • dodatečnosti; • úniky; a • trvalost <p>b) společné procesy, postupy a/nebo metodiky pro porovnání plánů projektu s aktuálními výsledky.</p> <p>Dovednosti</p> <p>Ověřovatel by měl mít specifické dovednosti pro projekt, včetně dovedností (schopností):</p> <p>a) provést porovnání projektovaných a skutečných výsledků;</p> <p>b) identifikovat rozdíly mezi plánek projektu na skleníkové plyny a aktuální implementací projektu (včetně referenčního scénáře, hranic projektu, dodatečnosti a plánů monitorování);</p> <p>c) přijmout vhodná opatření na základě výše uvedených hodnocení;</p> <p>d) uplatňovat kritické myšlení při posuzování ověřovaného plánu projektu na skleníkové plyny.</p>	
<p>Článek 6.3.7 Specifická odborná způsobilost vedoucího validačního nebo ověřovacího týmu</p>	<p>Znalosti</p> <p>Vedoucí týmu by měl mít dostatečné znalosti validace, včetně:</p> <p>a) rozsahu, kritérií, cíle, významnosti a úrovně jistoty práce;</p> <p>b) kompetencí členů týmu; a</p> <p>c) rizik vztahujících se k validaci – pokud je relevantní pro danou zakázku.</p> <p>Dovednosti</p> <p>Vedoucí validačního týmu by měl mít dostatečné dovednosti (schopnosti) pro validaci, včetně:</p> <p>a) přiřadit členům týmu práci na základě jejich způsobilosti k posouzení rozsahu, kritériím, cíli, významnosti a úrovně jistoty;</p> <p>b) zhodnotit odbornou způsobilost validátorů během realizace validačních činností a doplnit tým členem s požadovanými odbornými schopnostmi;</p> <p>c) pochopit příslušné termíny vztahující se ke skleníkovým</p>	<p>Znalosti</p> <p>Vedoucí týmu by měl mít dostatečné znalosti ověřování, včetně:</p> <p>a) rozsahu, kritérií, cíle, významnosti a úrovně jistoty práce;</p> <p>b) kompetencí členů týmu; a</p> <p>c) rizik vztahujících se k ověřování – pokud je relevantní pro danou zakázku.</p> <p>Dovednosti</p> <p>Vedoucí ověřovacího týmu by měl mít dostatečné dovednosti (schopnosti) pro validaci, včetně:</p> <p>a) přiřadit členům týmu práci na základě jejich způsobilosti k posouzení rozsahu, kritériím, cíli, významnosti a úrovně jistoty;</p> <p>b) zhodnotit odbornou způsobilost ověřovatelů během realizace ověřovacích činností a doplnit tým členem s požadovanými odbornými schopnostmi;</p> <p>c) pochopit příslušné termíny vztahující se ke skleníkovým</p>	<p>Znalosti</p> <p>Vedoucí týmu by měl mít dostatečné znalosti ověřování, včetně:</p> <p>d) rozsahu, kritérií, cíle, významnosti a úrovně jistoty práce;</p> <p>e) kompetencí členů týmu; a</p> <p>f) rizik vztahujících se k ověřování – pokud je relevantní pro danou zakázku.</p> <p>Dovednosti</p> <p>Vedoucí ověřovacího týmu by měl mít dostatečné dovednosti (schopnosti) pro validaci, včetně:</p> <p>a) přiřadit členům týmu práci na základě jejich způsobilosti k posouzení rozsahu, kritériím, cíli, významnosti a úrovně jistoty;</p> <p>b) zhodnotit odbornou způsobilost ověřovatelů během realizace ověřovacích činností a doplnit tým členem s požadovanými odbornými schopnostmi;</p> <p>c) pochopit příslušné termíny vztahující se ke skleníkovým</p>

Nadpis článku ISO 14065 vztahující se k odborné způsobilosti	Kritéria odborné způsobilosti		
	Validace projektu	Ověření projektu	Ověření organizace
	<p>plynům a jazyk;</p> <p>d) ohodnotit rizika spojená s chybějícími informacemi;</p> <p>e) aplikovat kritické myšlení a chápat rizika spojená s posuzováním;</p> <p>f) chápat cíle vztahující se k zajištění jistoty a jejich dopad na složení týmu a přísnosti, potřebné k zajištění jistoty;</p> <p>g) kritický rozbor zjištění členů týmu; a</p> <p>h) řídit vývoj oznámení.</p>	<p>plynům a jazyk;</p> <p>d) ohodnotit rizika spojená s chybějícími informacemi;</p> <p>e) aplikovat kritické myšlení a chápat rizika spojená s posuzováním;</p> <p>f) chápat cíle vztahující se k zajištění jistoty a jejich dopad na složení týmu a přísnosti, potřebné k zajištění jistoty;</p> <p>g) kritický rozbor zjištění členů týmu; a</p> <p>h) řídit vývoj oznámení.</p>	<p>plynům a jazyk;</p> <p>d) ohodnotit rizika spojená s chybějícími informacemi;</p> <p>e) aplikovat kritické myšlení a chápat rizika spojená s posuzováním;</p> <p>f) chápat cíle vztahující se k zajištění jistoty a jejich dopad na složení týmu a přísnosti, potřebné k zajištění jistoty;</p> <p>g) kritický rozbor zjištění členů týmu; a</p> <p>h) řídit vývoj oznámení.</p>

Příloha B – Koncepce plánování v případech, kdy výrok o skleníkových plynech se vztahuje ke skupině projektů nebo se výrok o skleníkových plynech se týká několika zařízení zahrnutých do GHG inventury organizace (informativní příloha)

***Poznámka 1** – Vzorkování vztahující se ke skupině projektů nebo inventuře skleníkových plynů organizace není totéž jako vzorkování více pracovišť systému řízení a proto vzorkování není určeno pomocí přístupu „druhé odmocniny“.*

***Poznámka 2** – Toto je důležitou součástí plánování validace nebo ověřování, na základě dodatečných zkušeností může být sepsán dodatečný závazný dokument(y) nebo návod(y).*

***Poznámka 3** – Vzorkování mezi několika plány projektů na skleníkové plyny nebo výrokem o skleníkových plynech nebo jejich kombinaci není dovoleno, pokud se nejedná o skupinu projektů nebo jeden výrok o skleníkových plynech.*

***Poznámka 4** – Rozhodnutí z kolika projektů je nutno vzít vzorek jako součást jednoho výroku o skleníkových plynech vztahujícího se ke skupinovému projektu nebo kolik zařízení navštívit jako součást výroku o skleníkových plynech organizace je stanoveno během fáze plánování validace nebo ověřování (viz ISO 14065 článek 8.3.3) po dokončení strategické analýzy a hodnocení rizik a dohodou nad rozsahem, kritérii, cíli, úrovní jistoty a závažností chyb.*

***Poznámka 5** – Vzorkování může být zváženo, pokud je to povoleno programem na skleníkové plyny.*

Validace nebo ověření výroku o skleníkových plynech, které pokrývá skupinový projekt

Při určování toho, který projekt vybrat jako vzorek (ve výše popsaném případě) se bere v úvahu:

- Odsouhlasená úroveň jistoty, významnost, kritéria, cíle a rozsah;
- Složitost výroku o skleníkových plynech a plán projektu na skleníkové plyny;
- Složitost projektů ve skupině a jejich variabilita a procesy měření / monitorování;
- Výstup z úvodního hodnocení informačního a kontrolního systému na skleníkové plyny;
- Organizační prostředí včetně struktury organizace, které vyvíjí a spravuje výrok o skleníkových plynech;
- Referenční scénář pro validaci a ověření projektu, včetně výběru a kvantifikace zdrojů, propadů a rezervoárů GHG vztahujících se k referenčnímu scénáři (což zahrnuje koncepci metodiky);
- Rozdíly v referenčním scénáři mezi seskupenými projekty;
- Identifikované zdroje, propady a rezervoáry GHG a jejich monitorování;
- Organizační vazby a interakce mezi zainteresovanými účastníky, odpovědnou stranou, klientem a zamýšlenými uživateli; (definice viz ISO 14064-3); a
- Požadavky GHG programu.

Při ověření projektu se při určování toho, který projekt vybrat jako vzorek bere do úvahy (kromě výše uvedených bodů) variace informačních a kontrolních systémů na skleníkové plyny na úrovni jednotlivých projektů.

Ověření výroku o skleníkových plynech, který obsahuje několik zařízení v GHG inventuře organizace

Při určování toho, které zařízení vybrat jako vzorek (ve výše popsaném případě) se bere v úvahu:

- Odsouhlasená úroveň jistoty, významnost, kritéria, cíle a rozsah;
- Složitost výroku o GHG a GHG inventury;
- Složitost zařízení v rámci GHG inventury a variabilita informačních a kontrolních systémů na skleníkové plyny na úrovni zařízení a s nimi spojené procesy měření / monitorování;
- Výstup z úvodního hodnocení celkové GHG inventury, informačních a kontrolních systémů na skleníkové plyny a jejich propojení a přehled úrovní informačních a kontrolních systémů na skleníkové plyny na úrovni zařízení;
- Organizační prostředí včetně struktury organizace, které vyvíjí a spravuje výrok o skleníkových plynech;
- Proces, který vybírá a kvantifikace zdroje, propady a rezervoáry GHG vztahující se k GHG inventuře;
- Změny v procesu výběru a kvantifikace zdroje, propady a rezervoáry GHG vztahující se k různým zařízením v rámci GHG inventury;
- Aktuální identifikované zdroje, propady a rezervoáry GHG, a jejich monitoring;
- Organizační vazby a interakce mezi zainteresovanými účastníky, odpovědnou stranou, klientem a zamýšlenými uživateli; (definice viz ISO 14064-3); a
- Požadavky GHG programu.

Příloha C – Pomoc související s validací nebo ověřováním výroku o skleníkových plynech s odkazem na ISO 14064-3 (informativní příloha)

Poznámka 1 – *Tato příloha je informativní a neobsahuje „požadavky typu musí“. Text v této příloze je informační a neobsahuje „požadavky typu musí“. Avšak text se na mnoha místech odkazuje na požadavky uvedené v ISO 14064-3. ISO 14064-3 je normativní odkaz k tomuto závaznému dokumentu IAF. Vysvětlující text v této příloze není určen k vystavování neshod. Pokud je identifikována neshoda, pak by se měla odkazovat na požadavek ISO 14064-3.*

Poznámka 2 – *Převzato z Úvodu 0.2 Za účelem pomoci porozumět a usnadnit čtení dvojice normativních dokumentů, článek 8 a stejně tak i příloha C tohoto závazného dokumentu odkazuje název příslušného článku ISO 14065 na název příslušného článku ISO 14064-3. Názvy článků z ISO 14064-3 jsou modrým písmem a předchází jim reference z ISO 14064-3. Proces validace a ověřování se liší od auditování systémů řízení a stejně tak bývá odlišné zaměření validace a ověřování. Proto byla příloha C vypracována, aby poskytovala informační pokyny vztahující se k tomuto procesu. V příloze C byly použity názvy článků z ISO 14064-3, aby bylo možné pochopit, jak se aplikační pokyny vztahují k normativním odkazům. Jsou tu znova uvedené názvy článků, ale bez aplikačních pokynů pokud to není nutné.*

Poznámka 3 – *Text v tomto dokumentu nemá být brán jako výklad ISO 14065 nebo ISO 14064-3.*

Oddíl 1 - Pomoc související s validací výroku o skleníkových plynech dle plánu GHG projektu

ISO 14064-3, Článek 4.4.1, Všeobecně

Strategická analýza projektu zahrnuje vstupy:

- Odsouhlasenou úroveň jistoty, závažnosti chyb, kritéria, cíle a rozsah;
- Výrok o GHG dle plánu GHG projektu;
- Složitost projektu a jeho procesy měření / monitorování včetně toho, zda se jedná o seskupený projekt;
- Identifikované zdroje, propady a rezervoáry GHG, referenční scénář, výběr a kvantifikace zdrojů, propadů a rezervoárů GHG použitelných v referenčním scénáři, monitorování GHG projektu;
- Proces/systém, který poskytuje informace a údaje v plánu GHG projektu a výrok o GHG;
- Organizační propojení a interakce mezi zainteresovanými účastníky, odpovědnými stranami (navrhovatel projektu v některých GHG programech), klientem, a zamýšlenými uživateli (definice viz ISO 14064-3);
- Organizační prostředí včetně struktury organizace, která vyvinula a spravuje GHG projekt;
- Zdůvodnění klienta pro „výběr nebo zřízení kritérií a postupů“ dle A.8.3.3.7. a A.8.3.3.8.

Poznámka – Další pokyny jsou uvedené v ISO 14064-3 Příloha A oddíl A.2.4.2 – A.2.4.4.

Vstupy hodnocení rizik zahrnují:

- Výstupy strategické analýzy;
- Pochopení jak validovat problémy spojené s „výběrem nebo zřízením kritérií a postupů“ dle A.8.3.3.7. a A.8.3.3.8.;
- Výstup z hodnocení informačních a kontrolních systémů GHG projektu;
- Hodnocení spolehlivosti externích informací a údajů použitých ke zdůvodnění identifikovaných zdrojů, propadů a rezervoárů GHG, referenčního scénáře, výběru a kvantifikace zdrojů, propadů a rezervoárů GHG aplikovatelných v referenčním scénáři, monitorování GHG projektu.

Poznámka – příklady rizik při validování zahrnují, ale nejsou omezeny na:

- *Inherentní rizika vyplývají z/ze*
 - *Situace, kdy procesu určeného k výběru nebo zřízení kritérií a postupů vztahujících se k článku 5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 5.7, 5.8 a 5.10 ISO 14064-2 je chybný;*
 - *Zdroje, propady a rezervoáry GHG nebyly zcela identifikovány; a/nebo*
 - *Informace a údaje ve výroku o skleníkových plynech a plán GHG projektu obsahují závažné odchylky.*

- *Kontrolní rizika vyplývají z/ze*
 - *Proces projektu pro výběr nebo zřízení kritérií a postupů nebyl správně zaveden;*
 - *Proces projektu pro identifikaci zdrojů, propadů a rezervoárů GHG nebyl správně zaveden; a/nebo*
 - *Proces projektu pro vývoj plánu GHG projektu a výroku o skleníkových plynech neřídí vhodně rizika*
- *Detekční rizika vyplývají z/ze*
 - *Chyby validátora identifikovat, že zdůvodnění daného projektu pro výběr nebo zřízení kritérií a postupů není úplné a nesplňuje příslušné kritéria principů validace (viz A.1.1); a/nebo*
 - *Chyb validačního týmu identifikovat chyby, opomenutí, nesprávnosti ve výroku o skleníkových plynech nebo plánu GHG projektu.*

ISO 14064-3, Článek 4.4.2, Validační plán

Kromě požadavků uvedených v ISO 14064-3, kapitola 4.4.2, vstupy pro přípravu validačního plánu zahrnují výstupy ze strategické analýzy, hodnocení rizik a plánu vzorkování. To zahrnuje vzorkování informací a údajů, které mají být k validaci výroku o skleníkových plynech a plán GHG projektu.

Při určení plánu validace, jsou brány v úvahu následující vzájemné závislosti a důsledky:

- Úroveň jistoty – přiměřená jistota bude vyžadovat hlubší validaci včetně shromažďování důkazů a podpůrných informací na detailní úrovni pro podporu závěrů. Omezená jistota může být více procesem přehledu a nevyžaduje detail a hloubku validačního procesu při srovnání s přiměřenou jistotou.

Poznámka – Příloha A.2.3.2 ISO 14064-3 poskytuje další vysvětlení úrovně jistoty a jeho důsledky pro validaci.

- Cíle validace – zahrnuje minimálně validaci pravděpodobnosti, že realizace plánovaného GHG projektu bude mít za následek snížení emisí nebo zvýšení propadů GHG, jak bylo oznámeno nebo tvrzeno odpovědnou stranou.

Poznámka – Příloha A.2.3.3 ISO 14064-3 poskytuje další vysvětlení cílů validace.

- Kritéria validace – ovlivňuje plánování validace, pokud jde o to, na co se zaměřit a stejně tak detail a hloubku validačních činností. Kritéria validace jsou spojena s projekcí emisí GHG v budoucnosti a implementací projektu.

Poznámka – Příloha A.2.3.6 ISO 14064-3 poskytuje další vysvětlení kritérií validace.

- Rozsah validace – jako minimum zahrnuje použitelný GHG projekt včetně vhodnosti jeho hranic. Složitost projektu včetně toho, zda se jedná o společný projekt, jeho umístění, hranice, atd.

Poznámka – Příloha A.2.3.7 ISO 14064-3 poskytuje další vysvětlení rozsahu validace.

- Závažnost chyb² – očekávání zamýšlených uživatelů nebo požadavky validačních kritérií ovlivňují závažnost chyb. Čím vyšší je očekávání nebo požadavky, aby výrok o skleníkových plynech byl prostý chyb, opomenutí, nesprávností, tím je požadováno detailnější a hlubší vzorkování (jak informací, tak údajů).

Poznámka 1 – Úroveň jistoty obecně určuje hloubku vzorkování/testování a závažnost chyb velikost/detail vzorkování (údajů a informací).

Poznámka 2 – Příloha A.2.3.8 ISO 14064-3 poskytuje další vysvětlení závažnosti chyb. Konkrétně – Cílem každé validace výroku o skleníkových plynech je umožnit validačnímu orgánu vyjádřit názor zda výrok o skleníkových plynech je ve všech významných ohledech korektně stanovený v souladu se záměry odsouhlasených validačních kritérií, viz A.1.1. Posouzení závažnosti chyb je záležitostí odborného úsudku. Pojem závažnosti připouští, že některé záležitosti, ať individuální nebo v agregované formě, jsou významné, jestliže výrok o skleníkových plynech odpovědné strany má být korektně vydán v souladu s validačními kritérii. Stanovení závažnosti chyb zahrnuje kvalitativní, jakož i kvantitativní aspekty. Jako výsledek vzájemného působení těchto okolností, mohou mít relativně malé rozdíly množství významný dopad na výrok o skleníkových plynech.

- Validační činnosti a plány – dostupné zdroje klienta, logistika a dostatečný čas pro efektivní komunikaci týmu včetně předávání informací/důkazů o vývoji validace, které umožní ostatním členům týmu sledovat problémy, které ovlivňují plán validace.

[ISO 14064-3, Článek 4.4.3, Plán vzorkování](#)

[ISO 14064-3, Článek 4.5, Posouzení informačního systému o skleníkových plynech a jeho kontrol](#)

Počáteční přezkoumání informačního a kontrolního systému o skleníkových plynech poskytuje vstupní údaje pro hodnocení rizik a tím i plán validace a vzorkování.

Poznámka – Příloha A, A.2.5.1.1, A.2.5.1.2, A.2.5.1.3 a A.2.5.2 ISO 14064-3 poskytuje příklady informačních a kontrolních systému o skleníkových plynech.

Podrobné hodnocení informačních a kontrolních systémů o skleníkových plynech potvrdí nebo odmítne výsledky počátečního přezkoumání informačního a kontrolního systému o skleníkových plynech, tím že potvrdí, že systém a kontroly jsou zavedené a že rizika jsou vhodně řízena. V případech, kdy počáteční přezkoumání informačního a kontrolního systému o skleníkových plynech není doloženo detailním hodnocením, pak hodnocení rizik má být přezkoumáno a podle potřeby doplněno. Což podle potřeby zahrnuje přezkoumání a změnu validačního plánu a plánu vzorkování.

V případě, že validační kritéria stanoví požadavky na GHG projekt, které se vztahují k informačnímu a kontrolnímu systému o skleníkových plynech a ten je součástí stávající akreditované certifikace systému(systémů) managementu, pak validační orgán zaručí plnění požadavků týkajících se informačního systému o skleníkových plynech a jeho kontrol.

[ISO 14064-3, Článek 4.6, Posouzení dat a informací o skleníkových plynech](#)

Validace údajů a informací o skleníkových plynech je prováděna v souladu s plánem validace a plánem vzorkování.

² Anglický termín „materiality“ je v ČSN ISO 14064-3:2006 překládán jako závažnost chyb. ČSN EN ISO 14065:2013 přináší jinou definici a také jiný překlad tj. významnost, materialita.

Poznámka – Příloha A.2.6 ISO 14064-3 poskytuje příklady jak provádět toto posouzení.

Výstupy z tohoto posouzení poskytují:

- Důkazy a poznatky, které slouží jako vstup do článku 4.7 a 4.8 ISO 14064-3;
- Důvody pro změnu plánu vzorkování a plánu validace na základě poznatků a důkazů;
- Podklady pro možné závěry v oznámení o validaci.

ISO 14064-3, Článek 4.7, Posouzení podle validačních kritérií

Poznámka – Příloha A.2.7 ISO 14064-3 poskytuje rámec pro toto posouzení.

Výstupy z tohoto posouzení poskytují:

- Důkazy a rozhodnutí o shodě s validačními kritérii (viz. A.1.1.);
- Důkazy a poznatky, které slouží jako vstup do článku 4.8 ISO 14064-3;
- Důvody pro změnu plánu vzorkování a plánu validace na základě poznatků a důkazů;
- Podklady pro možné závěry a názory v oznámení o validaci;
- Důkazy a rozhodnutí o dodržování principů, tak jak jsou uvedeny v referencích A.1.1. pro validační kritéria; a
- Důkazy a rozhodnutí o přijatelnosti výroku o skleníkových plynech organizace nebo projektu účastnit se daného GHG programu, pokud je tento GHG program součástí validačních kritérií.

ISO 14064-3, Článek 4.8, Hodnocení výroku o skleníkových plynech

Poznámka – Příloha A.2.8 ISO 14064-3 poskytuje rámec pro toto posouzení.

Validační tým zajistí, že všechny sporné otázky jsou vyřešeny před tím, než jsou učiněny závěry a formulovány názory.

Vstup validačního týmu do procesu nezávislého přezkumu validačního orgánu obsahuje doporučení pro validační orgán vztahující se k výroku o skleníkových plynech.

ISO 14064-3, Článek 4.9, Oznámení o validaci

V případě, že validační orgán využívá dopis vedení k projednání nekritických otázek s klientem, pak validační orgán zajistí:

- Projednávané otázky jsou v souladu s definicí nekritických otázek;
- Projednávané otázky jsou v souladu se zjištěními; a
- Nekritické otázky neovlivní závěry a názory v oznámení o validaci a tak ani zamýšlené uživatele.

Oddíl 2 - Pomoc související s ověřením výroku o skleníkových plynech GHG projektu nebo organizace

ISO 14064-3, Článek 4.4.1, Všeobecně

Ověření výroku o skleníkových plynech může být buď ověřením výroku o skleníkových plynech GHG projektu nebo organizace. Proces ověřování je stejný, ale změny v detailu a zaměření záleží na rozsahu, kritériích, cílech, úroveň jistoty, závažnosti chyb.

Strategická analýza výroku o skleníkových plynech zahrnuje jako vstupy:

- Odsouhlasenou úroveň jistoty, závažnosti chyb, kritériích, cílech a rozsahu;
- Výrok o GHG;
- Složitost projektu/organizace a jeho procesy měření / monitorování;
- Identifikované zdroje, propady a rezervoáry a jejich monitorování;
- Proces, který poskytuje informace a údaje výroku o GHG;
- Organizační propojení a interakce mezi zainteresovanými účastníky, odpovědnými stranami, klientem, a zamýšlenými uživateli (definice viz ISO 14064-3);
- Organizační prostředí včetně struktury organizace, která vyvinula a spravuje výrok o skleníkových plynech projektu nebo organizace.

Poznámka – Příloha A ISO 14064-3, článek A.2.4.2 – A.2.4.4 poskytují další pokyny.

Vstupy hodnocení rizik zahrnují:

- Výstupy strategické analýzy; a
- Výstup z hodnocení informačních a kontrolních systémů GHG projektu nebo organizace.

Poznámka – příklady rizik při ověřování zahrnují, ale nejsou omezeny na:

- *Inherentní rizika vyplývají z/ze*
 - *Situace, kdy procesu určeného k výběru nebo zřízení kritérií a postupů vztahujících se k článku A.8.3.3.6. a A.8.3.3.7. je chybný;*
 - *Zdroje, propady a rezervoáry GHG nebyly zcela identifikovány;*
 - *Informace a údaje ve výroku o skleníkových plynech obsahují závažné odchylky.*
- *Kontrolní rizika vyplývají z/ze*
 - *Situace, kdy procesy, tak jak požadují ověřovací kritéria dle A.1.1. nebyly správně zavedeny;*
 - *Situace, kdy informační a kontrolní systém neřídí údaje a informace způsobem, který vede ke snížení rizika výskytu závažné odchylky.*
- *Detekční rizika vyplývají z/ze*
 - *Chyb ověřovacího týmu identifikovat chyby, opomenutí, nesprávnosti ve výroku o skleníkových plynech.*

ISO 14064-3, Článek 4.4.2, Ověřovací plán

Vstupy pro přípravu ověřovacího plánu zahrnují požadavky článku 4.4.2 ISO 14064-3 a výstupy ze strategické analýzy, hodnocení rizik a vypracovaný plán vzorkování (to zahrnuje sběr důkazů prostřednictvím vzorkování informací a údajů, které mají být použity k ověření výroku o skleníkových plynech).

Při určení plánu ověřování, jsou brány v úvahu následující vzájemné závislosti a důsledky:

- Úroveň jistoty – *přiměřená jistota* bude vyžadovat hlubší ověření včetně shromažďování důkazů a podpůrných informací na detailní úrovni pro podporu závěrů. *Omezená jistota* může být více procesem přehledu a nevyžaduje detail a hloubku ověřovacího procesu při srovnání s přiměřenou jistotou.

Poznámka – Příloha A.2.3.2 ISO 14064-3 poskytuje další vysvětlení úrovně jistoty a jeho důsledky pro posouzení.

- Cíl(e) validace

Poznámka – Příloha A.2.3.4 ISO 14064-3 pro projekty a příloha A.2.3.5 ISO 14064-3 pro organizace poskytuje další vysvětlení cílů ověřování.

- Kritéria ověřování – ovlivňují plánování ověřování, pokud jde o to, na co se zaměřit a stejně tak detail činností ověřování.

Poznámka – Příloha A.2.3.6 ISO 14064-3 poskytuje další vysvětlení kritérií ověřování.

- Rozsah ověřování – se vztahuje k příslušnému výroku o skleníkových plynech GHG projektu nebo organizace. V případě projektů ovlivňuje podrobnost a čas potřebný k ověřování složitost projektu a stejně tak, zda se jedná o společný projekt, jeho umístění, hranice, proces monitorování a vykazování apod. V případě organizací ovlivňuje podrobnost a čas potřebný k ověřování složitost GHG inventury, počet zařízení, problematika hranic apod.

Poznámka – Příloha A.2.3.7 ISO 14064-3 poskytuje další vysvětlení rozsahu ověřování.

- Závažnost chyb – očekávání zamýšlených uživatelů nebo požadavky kritérií ověřování (viz A.1.1.) ovlivňují závažnost chyb. Čím vyšší je očekávání nebo požadavky, aby výrok o skleníkových plynech je prostý chyb, opomenutí, nesprávností, tím je požadováno detailnější a hlubší vzorkování (jak informací, tak údajů) při ověřování.

Poznámka 1 – úroveň jistoty obecně určuje hloubku vzorkování/testování a závažnost chyb velikost/detail vzorkování (údajů a informací).

Poznámka 2 – Příloha A.2.3.8 ISO 14064-3 poskytuje další vysvětlení závažnosti chyb. Konkrétně – Cílem každého ověření výroku o skleníkových plynech je umožnit ověřovacímu orgánu vyjádřit názor zda výrok o skleníkových plynech je ve všech významných ohledech korektně stanovený v souladu se záměry kritérií ověřování, viz A.1.1. Posouzení závažnosti chyb je záležitostí odborného úsudku. Pojem závažnosti připouští, že některé záležitosti, ať individuální nebo v agregované formě, jsou významné, jestliže výrok o skleníkových plynech odpovědné strany má být korektně vydán v souladu s kritérii ověřování (viz A.1.1). Stanovení závažnosti chyb zahrnuje kvalitativní, jakož i kvantitativní aspekty. Jako výsledek vzájemného působení těchto okolností, mohou mít relativně malé rozdíly množství významný dopad na výrok o skleníkových plynech.

- Ověřovací činnosti a plány – dostupné zdroje klienta, logistika a dostatečný čas pro efektivní komunikaci týmu včetně předávání informací/důkazů o vývoji ověřování, které umožní ostatním členům týmu sledovat problémy, které ovlivňují plán ověřování.

[ISO 14064-3, Článek 4.4.3, Plán vzorkování](#)

[ISO 14064-3, Článek 4.5, Posouzení informačního systému o skleníkových plynech a jeho kontrol](#)

Počáteční přezkoumání informačního a kontrolního systému o skleníkových plynech poskytuje vstupní údaje pro hodnocení rizik a tím i pro plán ověřování a vzorkování.

Poznámka – Příloha A, A.2.5.1.1, A.2.5.1.2, A.2.5.1.3 a A.2.5.2 ISO 14064-3 poskytuje příklady informačních a kontrolních systémů o skleníkových plynech.

Podrobné hodnocení informačních a kontrolních systémů o skleníkových plynech potvrdí nebo odmítne výsledky počátečního přezkoumání informačního a kontrolního systému o skleníkových plynech, tím že potvrdí, že systém a kontroly jsou zavedené a že rizika jsou vhodně řízena. V případech, kdy počáteční přezkoumání informačního a kontrolního systému o skleníkových plynech není doloženo detailním hodnocením, pak hodnocení rizik má být přezkoumáno a podle potřeby doplněno. Což podle potřeby zahrnuje přezkoumání a změnu plánu ověřování a vzorkování.

V případě, že kritéria ověřování stanoví požadavky na GHG projekt nebo organizaci, které se vztahují k informačnímu a kontrolnímu systému o skleníkových plynech a ten je součástí stávající akreditované certifikace systému(systémů) managementu, pak validační orgán zaručí plnění požadavků týkajících se informačního systému o skleníkových plynech a jeho kontrol.

[ISO 14064-3, Článek 4.6, Posouzení dat a informací o skleníkových plynech](#)

Ověřování údajů a informací o skleníkových plynech je prováděna v souladu s plánem ověřování a vzorkování.

Poznámka – Příloha A.2.6 ISO 14064-3 poskytuje příklady jak provádět toto posouzení.

Výstupy z tohoto posouzení poskytují:

- Důkazy a poznatky, které slouží jako vstup do článku 4.7 a 4.8 ISO 14064-3;
- Důvody pro změnu plánu vzorkování a plánu ověřování na základě poznatků a důkazů;
- Podklady pro možné závěry v oznámení o ověření.

[ISO 14064-3, Článek 4.7, Posouzení podle ověřovacích kritérií](#)

Poznámka – Příloha A.2.7 ISO 14064-3 poskytuje rámec pro toto posouzení.

Výstupy z tohoto posouzení poskytují:

- Důkazy a rozhodnutí o shodě s ověřovacími kritérii (viz. A.1.1.);
- Důkazy a poznatky, které slouží jako vstup do článku 4.8 ISO 14064-3;
- Důvody pro změnu plánu vzorkování a plánu ověřování na základě poznatků a důkazů;
- Podklady pro možné závěry a názory v oznámení o ověření;

- Důkazy a rozhodnutí o dodržování principů, tak jak jsou uvedeny referencích A.1.1. pro ověřovací kritéria; a
- Důkazy a rozhodnutí o přijatelnosti výroku o skleníkových plynech projektu nebo organizace účastnit se daného GHG programu, pokud je to součástí ověřovacích kritérií.

ISO 14064-3, Článek 4.8, Hodnocení výroku o skleníkových plynech

Poznámka – Příloha A.2.8 ISO 14064-3 poskytuje rámec pro toto posouzení.

Ověřovací tým zajistí, že všechny sporné otázky jsou vyřešeny před tím, než jsou učiněny závěry a formulovány názory.

Vstup ověřovacího týmu do procesu nezávislého přezkumu ověřovacího orgánu obsahuje doporučení pro ověřovací orgán vztahující se k výroku o skleníkových plynech.

ISO 14064-3, Článek 4.9, Oznámení o ověření

V případě, že ověřovací orgán využívá dopis vedení k projednání nekritických otázek s klientem, pak ověřovací orgán zajistí:

- Projednávané otázky jsou v souladu s definicí nekritických otázek;
- Projednávané otázky jsou v souladu se zjištěními; a
- Nekritické otázky neovlivní závěry a názory v oznámení o ověření a tak ani zamýšlené uživatele.